

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi

KRR.410.001.04.2023

Pan
Waldemar Humięcki
Dyrektor Generalny
Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

ul. Karolkowa 30
01-207 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/001 – Wykonanie budżetu państwa w 2022 r. Wykonanie planów finansowych Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, realizacja zadań finansowanych z udziałem środków z budżetu Unii Europejskiej

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T+48 22 444 50 00 F+48 22 444 57 93
NIK@NIK.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, ul. Karolkowa 30, 01-207 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Waldemar Humięcki Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, od 1 kwietnia 2022 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełniła Małgorzata Gośniowska-Kola, p.o. Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, od 29 października 2020 r. do 31 marca 2022 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Kontrolerzy	Małgorzata Czuchryta, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/65/2022 z 29 grudnia 2022 r. Aldona Kostrzewa, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/66/2022 z 29 grudnia 2022 r. Małgorzata Grzegorzczak, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/67/2022 z 29 grudnia 2022 r. Piotr Narel, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/4/2023 z 15 marca 2023 r.

(akta kontroli str. 1-8)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania w 2022 r. planu finansowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (dalej KOWR lub Krajowy Ośrodek) oraz planu finansowego Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (dalej Zasób WRSP lub ZWRSP), a także realizacji zadań finansowanych z udziałem środków z budżetu Unii Europejskiej, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności podejmowanych działań.
Zakres kontroli	Ocenię podlegały w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> – planowanie i realizacja przychodów, w tym działania związane z egzekucją należności, – planowanie i wykonanie kosztów bieżących i wydatków majątkowych oraz efekty realizowanych zadań, w tym stopień ich realizacji, – wykorzystanie otrzymanych dotacji z budżetu państwa, w tym otrzymanych na realizację programów i mechanizmów finansowanych z budżetu Unii Europejskiej, – gospodarowanie wolnymi środkami, – sporządzenie sprawozdań budżetowych (rocznych i za IV kwartał 2022 r.) oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r., – system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań.

¹ Dz.U. z 2022 r. poz. 623, dalej ustawa o NIK.

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

- analizy prawidłowości zmian planów finansowych KOWR i ZWRSP,
- analizy wykonania planu przychodów KOWR i ZWRSP,
- analizy stanu należności KOWR i ZWRSP pozostałych do zapłaty, w tym działania związane z udzielaniem ulg w spłacie należności,
- analizy realizacji kosztów KOWR i ZWRSP, w tym finansowanych z udziałem środków z budżetu Unii Europejskiej,
- analizy realizacji zadań KOWR i ZWRSP oraz efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków, w tym kontroli wykonania wskaźników rzeczowych ustalonych w układzie zadaniowym wydatków,
- analizy poniesionych wydatków majątkowych KOWR i ZWRSP,
- szczegółowej kontroli wybranej próby kosztów bieżących i wydatków majątkowych KOWR i ZWRSP,
- analizy wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego KOWR i ZWRSP,
- analizy wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji przez KOWR,
- analizy stanu zobowiązań KOWR i ZWRSP,
- analizy stosowanych procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań,
- analizy prawidłowości sporządzenia rocznych sprawozdań budżetowych i sprawozdań w zakresie operacji finansowych KOWR i ZWRSP.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności.*

Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r. mając na uwadze dotychczasowe wyniki kontroli NIK, w tym niestwierdzenie nieprawidłowości, które mogły mieć wpływ na prowadzenie ksiąg rachunkowych w bieżącej kontroli, jak również fakt, iż księgi rachunkowe i sporządzane na ich podstawie sprawozdania finansowe KOWR, w tym ZWRSP podlegają badaniu przez biegłego rewidenta, a opinie o sprawozdaniach finansowych KOWR i Zasobu WRSP za lata 2019–2021 były pozytywne – odstąpiono od badania systemu rachunkowości i ksiąg rachunkowych KOWR oraz Zasobu WRSP.

(akta kontroli str. 5527-5529, 5606-5607)

III. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie w 2022 r. planu finansowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa oraz planu finansowego Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, a także realizację zadań finansowanych z udziałem środków z budżetu Unii Europejskiej.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Zrealizowane w 2022 r. przychody w planie finansowym KOWR i ZWRSP umożliwiły realizację ustawowych zadań KOWR. Osiągnięte zostały efekty rzeczowe prowadzonej działalności wynikające z planów finansowych KOWR i ZWRSP oraz budżetu w układzie zadaniowym. Badanie próby należności przeterminowanych KOWR i ZWRSP oraz wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego ZWRSP nie wykazało nieprawidłowości. W 2022 r. prawidłowo gospodarowano

² W kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku, gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

wolnymi środkami w ramach planów finansowych KOWR i ZWRSP. W wyniku szczegółowej kontroli 9,2% zrealizowanych przez KOWR wydatków na zadania finansowane z udziałem środków z budżetu Unii Europejskiej stwierdzono, że w rezultacie ich wydatkowania osiągnięto cele prowadzonej działalności i uzyskano planowane efekty rzeczowe w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa na lata 2014–2020. W wyniku szczegółowej kontroli próby kosztów bieżących i wydatków majątkowych KOWR (59,2% kosztów ogółem) i Zasobu WRSP (53,3% kosztów ogółem), nie stwierdzono nieprawidłowości.

Sprawozdania budżetowe (roczne i za IV kwartał 2022 r.) oraz sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r. KOWR i Zasobu WRSP zostały sporządzone prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Jednostkowe sprawozdania KOWR i Zasobu WRSP sporządzone zostały przez Centralę KOWR na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo, stosownie do przepisów rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości budżetowej, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym³.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wykonanie planu finansowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa i planu finansowego Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

1.1 Wykonanie planu finansowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

Opis stanu faktycznego

W planie finansowym KOWR określonym w załączniku nr 11 (tabela nr 8) do ustawy budżetowej na rok 2022 z dnia 17 grudnia 2021 r.⁵ (dalej ustawa budżetowa na rok 2022) przychody ustalone zostały w kwocie 504 538 tys. zł, a koszty w kwocie 492 055 tys. zł. Plan finansowy KOWR był sześciokrotnie zmieniany, po otrzymaniu zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz pozytywnej opinii sejmowej komisji właściwej do spraw finansów publicznych, tj. z zachowaniem zasad określonych w art. 21 ust. 5 ustawy o finansach publicznych⁶ (dalej ufp).

W planie finansowym KOWR po zmianach, przychody wyniosły 874 340,3 tys. zł, a koszty wyniosły 580 580,3 tys. zł.

(akta kontroli str. 9-87, 175-227, 2574-2582, 2632-2679, 2727-2728, 2732-2743)

³ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 144) zastąpione rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 144), rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz.U. poz. 2396, ze zm.), rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 704, ze zm.).

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Dz. U. 2022 r. poz. 270.

⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, ze zm.

1.1.1 Wykonanie planu przychodów

Przychody KOWR zrealizowane w 2022 r. wyniosły łącznie 874 340,4 tys. zł i były wyższe o 2133,3 tys. zł (tj. o 0,2%) od kwoty ujętej w planie po zmianach (872 207 tys. zł) oraz wyższe o 52 885,3 tys. zł (tj. o 6,4%) od przychodów wykonanych w 2021 r. (821 454,9 tys. zł).

Głównym źródłem zrealizowanych przychodów były w 76,4% środki finansowe pochodzące z ZWRSP na funkcjonowanie KOWR ujęte w planie finansowym w ramach pozycji „Pozostałe przychody” oraz dotacje z budżetu państwa (22,2% przychodów ogółem).

Pozycję planu finansowego „Pozostałe przychody” zrealizowano w kwocie 673 100,7 tys. zł (tj. w 100,2% planu po zmianach w tym zakresie w wysokości 672 040 tys. zł i w 146,5 % wykonania w 2021 r. w kwocie 459 506,5 tys. zł), w tym środki finansowe z Zasobu WRSP na funkcjonowanie KOWR wyniosły 668 145 tys. zł (tj. 100% kwoty ujętej w planie po zmianach). Zrealizowane w 2022 r. przychody na funkcjonowanie KOWR pochodzące z ZWRSP, w porównaniu z rokiem 2021, były wyższe o 215 657 tys. zł (tj. o 47,7%). Wzrost przychodów w stosunku do 2021 r. był spowodowany zapewnieniem środków na utworzenie przez KOWR spółki pn. „Rolno-Spożywcza Spółka Inwestycyjna” sp. z o.o., z kapitałem zakładowym w wysokości 200 000 tys. zł. Ustalenia w tym zakresie opisano w rozdz. 1.4 wystąpienia pokontrolnego.

Przychody z tytułu dotacji z budżetu państwa otrzymanych w 2022 r. stanowiły dotacje celowe i zostały wykonane w łącznej kwocie 194 477,1 tys. zł, tj. w 98,9% planu po zmianach (196 667 tys. zł) i były o 44% niższe (tj. o 152 586,1 tys. zł) od przychodów uzyskanych z tego tytułu w 2021 r. (347 063,2 tys. zł). Wynikało to z uzyskania przez KOWR w 2022 r. niższej dotacji celowej w ramach PO PŻ Operacja I i II.

(akta kontroli str. 228-250, 1331-1909, 2574-2679, 2727-2728, 2754-2759)

Przychody z tytułu dotacji celowych uzyskano w ramach:

- części 44 – Zabezpieczenie społeczne – dotacja przekazana przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej na realizację przez KOWR Operacji I – zakup żywności w procedurze zamówień publicznych (dalej Operacja I) i Operacji II – na płatności z tytułu kosztów administracyjnych, transportu i magazynowania oraz z tytułu kosztów środków towarzyszących (dalej Operacja II), w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014–2020 (dalej PO PŻ 2014–2020) – w kwocie 185 136,2 tys. zł;
- części 44 – Zabezpieczenie społeczne – przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej na pomoc techniczną związaną z realizacją zadań w ramach PO PŻ 2014–2020 – w kwocie 4779,7 tys. zł;
- części 33 – Rozwój wsi – przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na realizację części zadań wynikających z art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020⁷, w celu wsparcia działania „System jakości produktów rolnych i środków spożywczych” (dalej pomoc techniczna związana z realizacją Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, dalej PROW 2014–2020) – w kwocie 3482,2 tys. zł;

⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 2422, ze zm.

- części 20 – Gospodarka – przez Ministra Rozwoju w ramach umowy o partnerstwie przy wspólnej realizacji projektu pozakonkursowego pn. „Promocja gospodarki w oparciu o polskie marki produktowe Marka Polskiej Gospodarki - Brand” w zakresie poddziałania 3.3.2 Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój na lata 2014–2020 (dalej POIR 2014–2020) finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – w kwocie 1079 tys. zł.

(akta kontroli str. 1331-1909, 2583-2587, 2647, 6205-6206)

Uzyskane przychody z prowadzonej działalności KOWR w kwocie 6762,5 tys. zł były wyższe o 93,2%, tj. o 3262,5 tys. zł od kwoty ujętej w planie po zmianach (3500 tys. zł) i o 54,5% niższe, tj. o 8106,8 tys. zł od tych przychodów uzyskanych w 2021 r. (14 869,3 tys. zł). Zwiększone przychody z tego tytułu w 2022 r. w stosunku do 2021 r., wynikały głównie z przejęcia majątku po likwidacji w 2021 r. Krajowej Spółki Owocowo-Warzywnej POLOWOC sp. z o.o., w której KOWR posiadał udziały.

Zgodnie z danymi ujętymi w sprawozdaniu Rb-35 z wykonania planu dochodów i wydatków KOWR za IV kwartał 2022 r., ogółem należności netto wyniosły 3348,9 tys. zł i były o 2591,8 tys. zł, tj. 43,6% niższe od należności na koniec 2021 r. (5940,7 tys. zł). Przyczyną zmniejszenia należności był zwrot kaucji w związku z zakończeniem umowy najmu powierzchni biurowej oraz utworzenie odpisu aktualizacyjnego należności PO PŻ 2014–2020.

Należności krótkoterminowe (netto) na koniec 2022 r. wyniosły 3226 tys. zł i były niższe o 44,6% (o 2592,4 tys. zł) od należności krótkoterminowych na koniec 2021 r. (5818,4 tys. zł). Były to głównie należności z tytułu: dostaw i usług w ramach działalności operacyjnej, podatków i ubezpieczeń społecznych oraz szkód, kar i odszkodowań, a także z tytułu nienależnie lub nadmiernie pobranych środków w ramach PO PŻ 2014–2020.

Należności długoterminowe (netto) na koniec 2022 r. wyniosły 122,9 tys. zł, były wyższe o 0,6 tys. zł (tj. o 0,5%) od należności długoterminowych na koniec 2021 r. (122,3 tys. zł). Głównym tytułem należności długoterminowych były wpłacone kaucje w związku z najmem powierzchni biurowych.

Według stanu na 31 grudnia 2022 r. kwota należności brutto (uwzględniająca odpisy aktualizujące należności dokonane w 2022 r. w wysokości 8773,7 tys. zł) wyniosła 12 122,6 tys. zł.

(akta kontroli str. 2574-2679, 2727-2728, 2754-2759)

Badaniem szczegółowym należności objęto 15 spraw dobranych w sposób celowy⁸ o łącznej wartości należności w kwocie 11 876,8 tys. zł, stanowiącej 44,8% zaległości ogółem KOWR (24 414,8 tys. zł). Badanie wykazało, że KOWR prowadził działania w celu odzyskania należności lub ich zabezpieczenia, stosując w tym zakresie przepisy ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁹ lub ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego¹⁰. W wyniku podejmowanych działań w 2022 r. KOWR odzyskał należności w wysokości 1438,3 tys. zł, z tego 1320,3 tys. zł stanowiło należność główną, 96,7 tys. zł – odsetki, a kwota 21,3 tys. zł dotyczyła kosztów związanych z prowadzeniem postępowań windykacyjnych.

(akta kontroli str. 2399-2443, 2445-2559)

⁸ Przy doborze próby kierowano się zakresem dokonanych czynności windykacyjnych w powiązaniu z okresem przeterminowania i kwotą zaległości.

⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 479, ze zm.

¹⁰ Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.

W 2022 r. Dyrektor Generalny KOWR nie podejmował decyzji o umorzeniu lub odroczeniu spłaty należności. Wystąpił jeden przypadek wydania decyzji o rozłożeniu należności na raty i dotyczyło to kwoty 2976,2 tys. zł należności głównej i 474,3 tys. zł odsetek. Decyzja ta została uchylona w wyniku jej zaskarżenia przez dłużnika i przekazana do ponownego rozpatrzenia.

(akta kontroli str. 230-231)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.1.2 Wykonanie planu kosztów

Opis stanu
faktycznego

Koszty KOWR w 2022 r. wyniosły 580 580,3 tys. zł i były niższe o 78 532,7 tys. zł (tj. o 11,9 %) od kwoty określonej w planie po zmianach (659 113 tys. zł). W porównaniu do kosztów zrealizowanych w 2021 r. (738 910,6 tys. zł), koszty ogółem w 2022 r. były o 158 330,3 tys. zł niższe (tj. o 21,4%), co wynikało ze zmniejszenia zarówno kosztów realizacji zadań przez KOWR, jak i kosztów administracyjnych KOWR w 2022 r.

W strukturze zrealizowanych w 2022 r. kosztów ogółem udział miały: koszty funkcjonowania (58,1% zrealizowanych kosztów ogółem) oraz koszty realizacji zadań (41,9% zrealizowanych kosztów ogółem).

Koszty funkcjonowania KOWR w 2022 r. wyniosły 337 452,4 tys. zł i zostały wykonane w 90,4% planu po zmianach (373 311 tys. zł) i były niższe w stosunku do roku 2021 (343 694,4 tys. zł) o 6242 tys. zł (tj. o 1,8%).

Koszty funkcjonowania stanowiły głównie wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi 239 407,9 tys. zł (70,9% łącznych kosztów funkcjonowania), usługi obce – 56 892,7 tys. zł (16,9% kosztów funkcjonowania) oraz zakup materiałów i energii – 13 682,9 tys. zł (4,1% kosztów funkcjonowania).

Koszty realizacji zadań w 2022 r. wyniosły 243 127,9 tys. zł i były o 38 942,1 tys. zł (tj. o 13,8%) niższe od kwoty ujętej w planie finansowym po zmianach (282 070 tys. zł), i niższe w stosunku do 2021 r. (394 245,6 tys. zł) o 151 117,8 tys. zł (tj. 38,3%).

Koszty realizacji zadań zostały poniesione na: zakup i dostawę artykułów spożywczych w ramach PO PŻ 2014–2020 (197 545,3 tys. zł), restrukturyzację zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne (17 282,8 tys. zł), wspieranie rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego za granicą (13 772 tys. zł), działania w zakresie promocji produktów rolnych, rolno-spożywczych, hodowli roślin uprawnych oraz zwierząt gospodarskich (9830,1 tys. zł), wsparcie działań rozwojowych i inwestycyjnych w zakresie innowacyjności w sektorze rolno-spożywczym (3202,3 tys. zł), a także wsparcie działań na rzecz odnawialnych źródeł energii, w szczególności w rolnictwie (1495,4 tys. zł).

W sprawie zabezpieczenia powierzchni dla siedziby Centrali KOWR w związku z wygaśnięciem 14 lipca 2022 r. umowy najmu powierzchni przy ul. Karolkowej, Zastępca Dyrektora Biura Administracyjnego KOWR wyjaśniła, że „KOWR w celu zabezpieczenia powierzchni na potrzeby siedziby Centrali po wygaśnięciu (...) z dniem 14 lipca 2022 r. umowy najmu na powierzchnię przy ul. Karolkowej 30, prowadził działania zgodne z Zarządzeniem Dyrektora Generalnego KOWR Nr 75/2021/W z dnia 7 lipca 2021 r. w sprawie powołania Zespołu problemowego ds. wyboru siedziby Centrali Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa oraz Zarządzeniem Nr 25/2022/W z dnia 7 marca 2022 r. w sprawie powołania Zespołu problemowego ds. negocjacji postanowień umowy najmu siedziby Centrali Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Efektem działań było podpisanie przez KOWR w dniu 28.04.2022 r. umowy na najem powierzchni w budynku przy ul. Karolkowej 30”.

Ponadto Zastępca Dyrektora Biura Administracyjnego KOWR wyjaśniła, że „wszelkie rozrachunki z wynajmującym (wynikające z zakończonej z dniem 31.03.2022 r. umowy najmu na powierzchnię przy ul. Inflanckiej 4) zostały uregulowane w całości”.

W związku z planowaną budową siedziby KOWR, w 2022 r. zostały wydatkowane środki finansowe w kwocie 14 637 zł z tytułu wykonania analizy chłonności nieruchomości obejmującej działki ewidencyjne nr: 14/1, 14/2, 15 i 9/6 w obrębie 6-07-05, położonej przy Al. Prymasa Tysiąclecia 60/62 (po zmianie numeracji Al. Prymasa Tysiąclecia 58), w związku z nieodpłatnym przejęciem przez KOWR działek o numerach 15 i 9/6. Ustalenia w sprawie nieodpłatnego nabycia ww. nieruchomości opisano w rozdz. 1.4 wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 2572-2573, 2632-2679, 2725, 2727-2729, 2744-2752, 2801-2802, 5554-5556)

Wydatki majątkowe (inwestycyjne i zakupy inwestycyjne) zostały zrealizowane w kwocie 213 532,5 tys. zł i były o 13 432,5 tys. zł (tj. o 5,9%) niższe od kwoty ujętej w planie po zmianach (226 965 tys. zł). Wyższe wykonanie o 197 818,2 tys. zł (tj. o 1258,8%) od wydatków poniesionych w 2021 r. (15 714,3 tys. zł) było związane z objęciem akcji w spółce prawa handlowego za kwotę 200 000 tys. zł.

W efekcie poniesionych w 2022 r. wydatków majątkowych sfinansowano m.in.: objęcie akcji w kwocie 200 000 tys. zł w spółce prawa handlowego (tj. 93,7% wszystkich wydatków majątkowych), zakup sprzętu i urządzeń zabezpieczenia technicznego, teleinformatycznego, a także licencji i oprogramowania oraz samochodów i dronów. Wydatki zostały przeznaczone również na wykonanie instalacji fotowoltaicznej na dachu siedziby jednego z oddziałów terenowych KOWR (dalej OT KOWR), przebudowę budynku biurowego i modernizację kotłowni w budynkach OT KOWR oraz zakup automatycznej bramy wjazdowej na teren jednego z OT KOWR.

(akta kontroli str. 1910-2353, 5503-5505)

Szczegółowym badaniem objęto koszty i odpowiadające im wydatki w łącznej wysokości 220 766,2 tys. zł, z tego koszty bieżące w kwocie 17 381,6 tys. zł oraz wydatki majątkowe w kwocie 203 384,6 tys. zł. Próba kosztów bieżących stanowiła 25,9% kosztów bieżących podlegających badaniu, a próba wydatków majątkowych – 98,5% podlegających badaniu wydatków majątkowych¹¹.

Próba wylosowana za pomocą metody monetarnej MUS¹² odpowiadała 44 zapisom księgowym, z tego w grupie kosztów bieżących – 40 zapisom księgowym na łączną kwotę 17 275 tys. zł oraz w grupie wydatków majątkowych – czterem zapisom na łączną kwotę 3228,4 tys. zł.

¹¹ Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r. ze szczegółowego badania wydatków wyłączono grupę wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych, wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi, wpłaty na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, amortyzację, wydatki na PO PŻ 2014–2020 podlegające odrębnemu badaniu oraz koszty jednostkowe poniżej 1 tys. zł.

¹² MUS (ang. Monetary Unit Sampling) jest to metoda losowania wydatków z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości. Zgodnie z założeniami kontroli budżetowej państwa w 2022 r. ze szczegółowego badania wydatków wyłączono grupę wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych, wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi, wpłaty na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, amortyzację, wydatki na PO PŻ 2014–2020 podlegające odrębnemu badaniu oraz koszty jednostkowe poniżej 1 tys. zł.

Próba wylosowanych wydatków, została uzupełniona o trzy zapisy księgowe dobrane celowo, na łączną kwotę 200 262,8 tys. zł, tj. 90,7% badanej próby wydatków. W doborze celowym uwzględniono jeden zapis dotyczący kosztów bieżących w kwocie 106,6 tys. zł, dwa zapisy dotyczące wydatków majątkowych w łącznej kwocie 200 156,2 tys. zł. Doboru celowego próby dokonano kierując się kryterium najwyższych, jednostkowych wydatków.

W zakresie badanej próby kosztów i wydatków na łączną kwotę 220 766,2 tys. zł nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 5493-5501, 5527-5529)

Szczegółowej analizie poddano dokumentację trzech postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, na łączną kwotę wydatków poniesionych w 2022 r. w wysokości 1006,9 tys. zł, dotyczących:

- zakupu systemu DDI¹³ wraz z systemem zabezpieczania komunikacji przed atakami zewnętrznymi, tj. zamówienia udzielonego w trybie podstawowym z art. 275 pkt 1 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych¹⁴ (dalej upzp), w wyniku realizacji którego poniesiono w 2022 r. wydatek w kwocie 744,2 tys. zł,
- zakupu i wdrożenia urządzenia do zdalnej kontroli dostępu i rejestracji zdalnych sesji wraz z 12 miesięczną gwarancją jakości, tj. zamówienia wyłączzonego ze stosowania upzp na podstawie art. 2 ust.1 pkt 1 tej ustawy, w wyniku realizacji którego poniesiono w 2022 r. wydatek w kwocie 156,2 tys. zł,
- wykonania i dostawy materiałów promocyjnych, tj. zamówienia wyłączzonego ze stosowania upzp na podstawie art. 2 ust 1 pkt 1 tej ustawy, w wyniku realizacji którego poniesiono w 2022 r. wydatek w kwocie 106,5 tys. zł.

W wyniku badania postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, nie stwierdzono naruszenia przepisów upzp, a wyłączenia stosowania tej ustawy były prawidłowe. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania procedur wewnętrznych KOWR w zakresie zamówień publicznych. W przypadku zamówienia, do którego nie stosowano upzp, zapytanie ofertowe zawierało m.in.: opis przedmiotu zamówienia, wykaz dokumentów wymaganych od wykonawców, kryteria wybory oferty, opis sposobu złożenia oferty i Istotne Postanowienia Umowy. Realizacja zamówień była zgodna z treścią zawartych umów pod kątem przedmiotu zamówienia, terminu realizacji i wysokości wynagrodzenia wykonawcy. We wszystkich przypadkach wydatki zostały poniesione w terminie oraz w wysokości wskazanej w dowodach księgowych. Poniesione wydatki z tytułu badanych zamówień były celowe i gospodarne oraz służyły realizacji zadań jednostki.

W postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego na zakup systemu DDI, prowadzonym w trybie podstawowym (art. 275 pkt 1 upzp), kwota wadium określona została niezgodnie z art. 281 ust. 4 upzp.

Krajowy Ośrodek w specyfikacji warunków zamówienia (SWZ) ustalił dla oferentów biorących udział w ww. postępowaniu kwotę wadium w wysokości 15 tys. zł, co stanowiło 2,69% wartości szacunkowej zamówienia wynoszącej 558,4 tys. zł.

Było to niezgodne z art. 281 ust. 4 upzp określającym kwotę wadium w wysokości nie większej niż 1,5% wartości zamówienia (w tym przypadku w maksymalnej wysokości

¹³ System DDI to pakiet, w skład którego wchodzi trzy narzędzia: DNS, DHCP i IPAM. Są to technologie używane do kontrolowania pracy sieci komputerowych: DNS (Domain Name System), DHCP (Dynamic Host Configuration Protocol) oraz IPAM (IP Address Management), dalej system DDI.

¹⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 1129, ze zm.

8,4 tys. zł). Zastępca Dyrektora Biura Prawnego i Zamówień Publicznych KOWR wyjaśnił, że „żądanie kwoty wadium większej niż określona w art. 281 ust. Pzp nie miało wpływu na przebieg i wynik przeprowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia”. Wyjaśnił również, że żaden z potencjalnych wykonawców nie wniósł odwołania od określonej wysokości wadium, a także wskazał, że upzp dopuszcza wnoszenie wadium według wyboru wykonawcy w jednej lub kilku formach m.in. gwarancjach bankowych i ubezpieczeniowych lub poręczeniach przez podmioty, o których mowa w art. 6b ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 9 lipca 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości¹⁵.

(akta kontroli str. 5173-5182, 5330-5473)

Opis stanu
faktycznego

Opracowany dla KOWR i ZWRSP „Plan postępowań o udzielenie zamówień na rok 2022” był aktualizowany i udostępniony na stronie internetowej KOWR oraz zamieszczony na Platformie e-Zamówienia, prowadzonej przez Urząd Zamówień Publicznych.

Roczne sprawozdanie o udzielonych w 2022 r. zamówieniach, zostało terminowo przekazane Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych oraz było zamieszczone na Platformie e-Zamówienia.

(akta kontroli str. 5183-5329)

Dotacje celowe otrzymane przez KOWR w 2022 r. na finansowanie projektów z udziałem środków z budżetu Unii Europejskiej zostały wykorzystane w wysokości 194 477,1 tys. zł (środki z budżetu środków europejskich – 164 723,2 tys. zł i z budżetu państwa – 29 753,9 tys. zł), tj. 98,9% kwoty ujętej w planie po zmianach (196 667 tys. zł) na:

- zakup artykułów spożywczych w ramach PO PŻ 2014–2020 Operacji I i Operacji II w kwocie 185 136,2 tys. zł (157 365,8 tys. zł sfinansowano z budżetu środków europejskich i 27 770,4 tys. zł z budżetu państwa – części 44 – Zabezpieczenie społeczne, co stanowiło 100% kwoty ujętej w planie po zmianach (185 136,2 tys. zł); na ten cel KOWR otrzymał w ramach Operacji I środki w wysokości 168 305,6 tys. zł, które zostało wykorzystane w 100%, a w ramach Operacji II otrzymał środki w kwocie 16 857,8 tys. zł, w ramach których wykorzystał 16 830,6 tys. zł; niewykorzystane środki w kwocie 27,2 tys. zł zostały terminowo zwrócone na rachunek bankowy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej;
- pomoc techniczną w ramach PO PŻ 2014–2020 w kwocie 4779,7 tys. zł finansowaną z budżetu państwa (wkład budżetu Unii Europejskiej stanowił kwotę 4062,8 tys. zł, a środki krajowe – 716,9 tys. zł), tj. w 92,1% zaplanowanych i otrzymanych z części 44 – Zabezpieczenie społeczne środków dotacji (5191,9 tys. zł); niewykorzystane środki w kwocie 412,2 tys. zł KOWR zwrócił terminowo na rachunek bankowy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej;
- pomoc techniczną związaną z realizacją PROW 2014–2020 w kwocie 3482,2 tys. zł finansowaną z budżetu państwa części 33 – Rozwój wsi (wkład budżetu Unii Europejskiej 2215,7 tys. zł i środki krajowe 1266,5 tys. zł), co stanowiło 67,8% zaplanowanych i otrzymanych środków (5135 tys. zł); niewykorzystane środki w kwocie 1652,8 tys. zł terminowo zwrócono na rachunek bankowy Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi;

¹⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 462.

- branżowe programy promocji polskich specjalności żywnościowych w ramach poddziałania 3.3.2. POIR 2014–2020 w kwocie 1079 tys. zł, co stanowiło 89,6% zaplanowanej i otrzymanej dotacji (1203,6 tys. zł) z części 20 – Gospodarka; niewykorzystane środki w kwocie 124,6 tys. zł terminowo zwrócono na rachunek bankowy Ministerstwa Rozwoju i Technologii.

Rozliczenia dotacji, przedłożone terminowo przez KOWR, zostały zatwierdzone przez właściwych ministrów.

(akta kontroli str. 1331-1909, 2583-2587, 2632-2679, 6205-6206)

Badanie prawidłowości realizacji wydatków z budżetu środków europejskich przeprowadzono na próbie wydatków poniesionych przez KOWR w 2022 r., w ramach PO PŻ 2014–2020 Operacja I i II, stanowiących 9,2% wydatków KOWR finansowanych z budżetu środków europejskich (158 444,8 tys. zł), tj. 14 591,5 tys. zł.

Kwota obejmowała trzy dowody księgowe dotyczące płatności za zamówienie na dostawę oleju rzepakowego do magazynów partnerskich realizowaną przez jednego z kontrahentów w ramach PO PŻ 2014–2020 i została dobrana ze względu na najwyższy jednostkowy wydatek w ramach tego Programu w 2022 r. Badanie potwierdziło, że wydatki zostały dokonane terminowo i na cele określone w umowie dotacji o dofinansowanie.

(akta kontroli str. 1285-1330, 2444)

W zakresie realizacji wniosku pokontrolnego po kontroli wykonania budżetu państwa w 2021 r.¹⁶ dotyczącego dokonywania wydatków w wysokości określonej planem finansowym KOWR, Dyrektor Generalny KOWR wyjaśnił: (...) *mających na celu wyeliminowanie ryzyka wystąpienia przekroczenia planu finansowego informuję, że w już w dniu 10 marca 2022 roku zostało wystosowane do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi pismo z prośbą o podjęcie działań mających na celu dokonanie zmian w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu budżetu. (...)* *Rezultatem tych działań było ujęcie wnioskowanych zmian w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 6 lipca 2022 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej. Należy zatem podkreślić, że Plan finansowy Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w roku 2023 nie będzie już ujmował środków na finansowanie i współfinansowanie projektów realizowanych z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej. W planie finansowym ujmowane będą tylko środki na finansowanie projektów realizowanych przez KOWR jako beneficjentów w ramach pomocy technicznej.*

Dodatkowo w dniu 28 kwietnia 2022 r. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa zgłosił do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi projekt zmian m.in. do ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa w zakresie zmiany art. 11 poprzez dodanie ust. 2b w brzmieniu: Roczny plan finansowy Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa nie obejmuje swoim zakresem środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej oraz krajowych środków publicznych przeznaczonych na współfinansowanie wydatków realizowanych z tych funduszy, z wyłączeniem środków na finansowanie projektów w ramach pomocy technicznej oraz zadań, które są

¹⁶ P/22/001 Wykonanie budżetu państwa w 2021 r. Wykonanie planów finansowych Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, realizacja zadań finansowanych z udziałem środków z budżetu Unii Europejskiej.

realizowane na podstawie odrębnych przepisów. Aktualnie w opiniowaniu jest zmiana ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz niektórych innych ustaw, który to projekt w art. 6 wprowadza zmianę wyżej wspomnianego art. 11 ustawy o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa poprzez dodanie ust. 2b w brzmieniu: „Roczny plan finansowy Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa nie obejmuje swoim zakresem środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej oraz krajowych środków publicznych przeznaczonych na współfinansowanie wydatków realizowanych z tych funduszy, z wyłączeniem środków na finansowanie projektów w ramach pomocy technicznej oraz zadań, które są realizowane na podstawie odrębnych przepisów”(…).

W ramach realizacji zadania Operacji I i II PO PŻ 2014-2020, poniesiono wydatki wyższe niż limit określony na ten cel w planie finansowym KOWR w części B. III w pozycji 3.8. Powyższe nastąpiło w okresach:

- od 21 marca 2022 r. do 29 czerwca 2022 r., na kwotę: od 356,7 z tys. zł do 84 972,3 tys. zł,
- od 1 lipca 2022 r. do 21 lipca 2022 r., na kwotę: od 6 319,5 tys. zł do 19 237,5 tys. zł,
- od 22 września 2022 r. do 27 października 2022 r., na kwotę: od 3358,9 tys. zł do 22 808,9 tys. zł.

Dyrektor Generalny KOWR wyjaśnił m. in. „że „(...) W momencie wydatkowania środków w 2022 roku, KOWR dysponował wszystkimi wymaganymi dokumentami i uprawnieniami do wydatkowania środków na realizację Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020. W momencie wydatkowania środków, KOWR posiadał także na rachunkach bankowych środki finansowe przekazane na mocy powyższych dokumentów przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej. Dodatkowo należy podkreślić, że skoro wydatki i cel wydatków jest zaakceptowany w perspektywie programowej oraz zapewnione jest finansowanie stosownymi decyzjami Ministra Finansów, wydatek nie jest nowy, a wynika z realizacji programu wieloletniego, środki finansowe przeznaczone wyłącznie na ten cel są w dyspozycji KOWR, to zmiana planu finansowego KOWR nie jest warunkiem koniecznym do realizacji płatności i trudno mówić tu o naruszeniu zasady art. 44 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych wyłącznie dlatego, że formalna zmiana planu jeszcze nie nastąpiła w momencie ponoszenia wydatku.

Drugą kwestią, której nie można pominąć przy ocenie wydatkowania środków związanych z realizacją Programu Operacyjnego POPŻ 2014-2020 Operacja I jest zasada wydatkowania racjonalnego, bez namnażania kosztów wynikająca z art. 44 ust. 3 pkt 3 ustawy o finansach publicznych, który stanowi, iż „Wydatki publiczne powinny być dokonywane: w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań”. Jeżeli KOWR będzie oczekiwał na zmianę planu finansowego, naruszy zasady ponoszenia wydatków terminowo i narazi budżet państwa na zapłatę odsetek. Obowiązek oczekiwania na zmianę planu finansowego, aby dokonać wydatku w wieloletnim programie, dla którego to wydatku już zapewniono finansowanie, nie ma charakteru absolutnego i jest uchylany koniecznością dokonania wydatku w sposób terminowy, bez powstania możliwości zapłaty odsetek.(…). W zakresie zrealizowanych w 2022 r. płatności z budżetu środków europejskich w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 w KOWR, kontrola zarządcza była adekwatna, skuteczna i efektywna, wszystkie płatności realizowane są zgodnie z procedurami obowiązującymi przy ich wykorzystaniu (...).

Zauważyć należy, że od 1 stycznia 2023 r. na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 6 lipca 2022 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej PO PŻ 2014– 2020 został wyłączony z planu finansowego KOWR Dyrektor Generalny KOWR poinformował, że: (...) W 2023 roku wydatki związane z realizacją programu PO PŻ 2014-2020, za wyjątkiem wydatków ponoszonych w ramach pomocy technicznej, nie są już ujmowane na formularzu planu finansowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.”

(akta kontroli str. 88-114, 572-1284, 2572-2575, 2632-2664, 2665-2679, 2725, 2727-2728, 2744-2753, 2760-2800, 2805-2875, 5594, 5598-5605)

Ponadto, w zakresie realizacji wniosków pokontrolnych po kontroli wykonania budżetu państwa w 2021 r. dotyczących poprzedzania zlecenia usług podmiotom zewnętrznym rzetelną i udokumentowaną analizą potrzeb i korzyści, a także dochowania rzetelności przy zawieraniu umów zleceń, poprzez szczegółowe określanie warunków realizacji przedmiotu umowy, p.o. Dyrektor Biura Kontroli Wewnętrznej KOWR wyjaśnił, że : (...) *wnioski pokontrolne zostały przyjęte i już w trakcie przedmiotowej kontroli wprowadzone do stosowania.*”

W 2022 r. Biuro Audytu Wewnętrznego KOWR przeprowadziło zadanie audytowe zapewniające dotyczące bezosobowego funduszu wynagrodzeń. W wyniku przeprowadzonego ww. zadania, Biuro Audytu Wewnętrznego zidentyfikowało słabości systemu kontroli zarządczej. W sprawozdaniu z 7 października 2022 r. wykazano m.in., że zawierano umowy cywilnoprawne na prace rodzajowo takie same, jak wykonywane na umowę pracę oraz niewystarczająco potwierdzano celowość wydatków w ramach zawieranych umów cywilnoprawnych.

Zgodnie z danymi ujętymi w sprawozdaniach Rb-35 z wykonania planu dochodów i wydatków KOWR za IV kwartał 2022 r., na dzień 31 grudnia 2022 r. stan zobowiązań KOWR wyniósł 116 629,4 tys. zł. Zobowiązania na koniec 2022 r. były wyższe o 32,1% od zobowiązań na koniec 2021 r. (88 303,6 tys. zł). Wzrost kwoty zobowiązań na koniec 2022 r. wynikał z wyższych zobowiązań wobec budżetu państwa z tytułu nadwyżki środków finansowych oraz wyższych zobowiązań wobec dostawców i zobowiązań z tytułu wadium i kaucji.

W 2022 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne. Krajowy Ośrodek nie zaciągnął w 2022 r. kredytów bankowych i pożyczek.

(akta kontroli str. 2632-2679,5558-5560, 5596-5597)

1.2 Wykonanie planu finansowego Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

Opis stanu faktycznego

W planie finansowym ZWRSP określonym w załączniku nr 11 (tabela nr 8) ustawy budżetowej na rok 2022 przychody ustalone zostały w kwocie 1 138 798 tys. zł, a koszty w kwocie 1 347 290 tys. zł. Plan finansowy ZWRSP był sześciokrotnie zmieniany, po otrzymaniu zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz pozytywnej opinii sejmowej komisji właściwej do spraw finansów publicznych, tj. z zachowaniem zasad określonych w art. 21 ust. 5 ufp.

(akta kontroli str. 3306-3309, 3377-3450, 4184-4189)

1.2.1 Wykonanie planu przychodów

W 2022 r. przychody ogółem Zasobu WRSP, stanowiące przychody własne, zrealizowane w wysokości 2 465 027,8 tys. zł były wyższe o 51% (tj. o 832 749,8 tys. zł) od kwoty ujętej w planie po zmianach (1 632 278 tys. zł) i wyższe o 40,9% (tj. o 715 861,5 tys. zł) od przychodów uzyskanych w 2021 r. (1 749 166,3 tys. zł).

Głównym źródłem zrealizowanych przychodów ZWRSP były w 45,3% przychody z odpłatnego korzystania z mienia Zasobu oraz przychody ze sprzedaży mienia Zasobu (35,4% przychodów ogółem).

Przychody z tytułu odpłatnego korzystania z mienia Zasobu WRSP stanowiły m.in. przychody z umów dzierżawy i najmu, z tytułu przekazania mienia w zarząd i użytkowanie wieczyste, a także z tytułu bezumownego użytkowania nieruchomości oraz ustanowienia służebności. Zrealizowane w 2022 r. przychody z odpłatnego korzystania z mienia Zasobu WRSP wyniosły 1 117 978,5 tys. zł i były o 44,8% wyższe od kwoty planu po zmianach (772 190 tys. zł). Zrealizowanie wyższych przychodów było skutkiem wzrostu cen pszenicy stanowiącej podstawę do ustalenia wysokości czynszu dzierżawnego w 2022 r., ponieważ średnie krajowe ceny skupu pszenicy publikowane przez GUS wyniosły odpowiednio: za I półrocze 2022 r. – 153,67 zł za 1 dt, za II półrocze 2022 r. – 152,17 zł za 1 dt, w stosunku do prognozowanej średniej ceny pszenicy przyjętej na etapie planowania przychodów na 2022 r. (75,5 zł za 1dt)¹⁷.

Przychody z odpłatnego korzystania z mienia Zasobu WRSP zwiększyły się w latach 2019–2022 od 511 922,5 tys. zł do 1 117 978,5 tys. zł. Udział przychodów z odpłatnego korzystania z mienia Zasobu w przychodach ogółem wzrósł z 43,7% w 2019 r. do 45,4% w 2022 r.

Wzrost przychodów w 2022 r. w stosunku do lat poprzednich wynikał głównie z wyższej ceny skupu pszenicy będącej podstawą ustalenia wysokości czynszu dzierżawnego mienia Zasobu WRSP.

(akta kontroli str. 4378-4379, 4387, 4492-4494, 4643-4649)

Przychody ze sprzedaży mienia Zasobu WRSP w 2022 r. wyniosły 872 016,3 tys. zł i były wyższe o 267 416,3 tys. zł, tj. o 44,2% od ustalonego w tym zakresie planu po zmianach (604 600 tys. zł). Wynikało to ze sprzedaży większej niż planowano powierzchni gruntów nierolnych oraz z uzyskaniem wyższej średniej ceny sprzedaży gruntów rolnych i nierolnych (inwestycyjnych), w szczególności z uzyskaniem przychodów z tytułu sprzedaży gruntów dla specjalnych stref ekonomicznych.

Udział przychodów ze sprzedaży mienia w przychodach ogółem Zasobu WRSP wyniósł 31,6% w 2019 r., 43% w 2021 r. oraz 35,4% w 2022 r. Na wzrost przychodów ze sprzedaży mienia miała wpływ m.in. powierzchnia sprzedanych gruntów rolnych i nierolnych oraz uzyskane ceny z ich sprzedaży, utworzenie specjalnych stref ekonomicznych oraz koniunktura na rynku nieruchomości inwestycyjnych związana ze zwiększonym popytem wśród potencjalnych inwestorów.

¹⁷ Zgodnie z art. 39a ust. 7 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2329) – dalej ugnrSP – średnią krajową cenę skupu pszenicy ustala się na podstawie obwieszczeń Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, ogłaszanych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", w terminie 20 dni po upływie każdego półrocza kalendarzowego.

W 2022 r. Zasób WRSP uzyskał przychody finansowe w kwocie 421 481,3 tys. zł, tj. 219,2% kwoty ujętej w planie po zmianach (192 288 tys. zł), w szczególności z tytułu odsetek i oprocentowania należności z rozdysponowania mienia Zasobu WRSP, wpłaty dywidendy z tytułu udziałów w Wielkopolskim Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt w Poznaniu z siedzibą w Tulcach sp. z o.o. oraz przychodów (z przeszacowania należności, rozwiązania odpisów aktualizujących należności oraz rozwiązania rezerw utworzonych w ciężar kosztów finansowych. Inne przychody z gospodarowania mieniem Zasobu WRSP wyniosły 53 551,7 tys. zł i były niższe o 9648,3 tys. zł (tj. o 15,3%) od kwoty ujętej w planie po zmianach (63 200 tys. zł).

W 2022 r. z tytułu bezumownego korzystania z przedmiotu zastawu obejmującego środki trwale w postaci optycznego systemu sortowniczego i amoniakalnej instalacji chłodniczej, KOWR uzyskał od Eskimos S.A. w restrukturyzacji, wynagrodzenie w wysokości 230,2 tys. zł. Wysokość miesięcznego wynagrodzenia z tego tytułu określona została w ugodzie zawartej w dniu 9 czerwca 2021 r. pomiędzy KOWR a Eskimos S.A. w restrukturyzacji i ustalona w oparciu o opinię biegłego z 10 lutego 2021 r., miesięczne wynagrodzenie ustalono na kwotę 15 594 zł netto (tj. 19 180,62 zł brutto).

(akta kontroli str. 4378-4379, 4387-4388, 4492-4493, 4644, 4489-4490)

Stan należności netto, według sprawozdania Rb-35 z wykonania planu dochodów i wydatków ZWRSP za IV kwartał 2022 r., na koniec 2022 r. wyniósł 3 950 963,7 tys. zł i był wyższy o 16,8% (tj. o 568 490,9 tys. zł) od stanu należności na koniec 2021 r. (3 382 472,8 tys. zł). Wzrost ten wynikał z nabycia przez KOWR akcji Krajowej Grupy Spożywczej S.A. Uwzględniając odpisy aktualizujące należności dokonane w 2022 r. w wysokości 2 984 100,3 tys. zł, kwota należności brutto stanowiła wartość 6 935 064 tys. zł.

(akta kontroli str. 4307-4308, 4412, 4438-4464.)

W 2022 r. odroczone spłatę należności z tytułu dzierżawy i sprzedaży mienia ZWRSP, użytkowania bezumownego oraz użytkowania wieczystego nieruchomości Zasobu WRSP – w łącznej kwocie 11 564,7 tys. zł. Kwota należności rozłożonych na raty wyniosła 12 586,3 tys. zł.

Łączna kwota umorzeń należności z tytułu dzierżawy, sprzedaży nieruchomości, ruchomych środków trwałych i majątku obrotowego, bezumownego użytkowania nieruchomości i wieczystego użytkowania w 2022 r. wyniosła 25 969,8 tys. zł, z tego należności w kwocie 17 233,3 tys. zł umorzono za zgodą Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a w kwocie 8736,5 tys. zł w ramach uprawnień dyrektorów OT KOWR. W 2022 r. z tytułu dzierżawy umorzono należności na łączną kwotę 14 876,3 tys. zł, z tytułu sprzedaży ruchomych środków trwałych oraz majątku obrotowego kwotę 8646,2 tys. zł, z tytułu bezumownego użytkowania nieruchomości – 1761,2 tys. zł, sprzedaży nieruchomości – 668,2 tys. zł) oraz wieczystego użytkowania – 18 tys. zł.

(akta kontroli str. 4133-4136)

Szczegółowe badanie pięciu największych kwotowo umorzonych w 2022 r. zaległości w łącznej kwocie 12 850 tys. zł (co stanowiło 73% umorzeń należności Zasobu WRSP powyżej 100 tys. zł) nie wykazało nieprawidłowości. W wyniku przeprowadzonego badania ustalono, że:

- we wszystkich przypadkach zastosowanie ulg było zgodne z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 października 2017 r. w sprawie szczegółowych przesłanek odroczenia, rozłożenia na raty lub umorzenia należności KOWR¹⁸, z tego: w czterech przypadkach z uwagi na egzekucję z majątku dłużnika, która okazała się bezskuteczna (§ 2 ust. 1 pkt 3 ww. rozporządzenia), a w jednym przypadku z uwagi na wykreślenie dłużnika będącego osobą prawną z właściwego rejestru osób prawnych przy jednoczesnym braku majątku, z którego można by egzekwować należność (§ 2 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia);
- wystąpienie o ulgę poprzedzono szczegółowym wyjaśnieniem okoliczności dotyczących przesłanek zastosowania ulgi i ich analizą, a decyzję a umorzeniu podjął organ uprawniony, tj. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
- każdorazowo dokonano odpisu umorzonych należności w księgach rachunkowych ZWRSP.

(akta kontroli str. 3549-3586, 4133-4136, 4413-4437)

Na podstawie art. 700 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny¹⁹ obniżono czynsz dzierżawny o kwotę 14 090,4 tys. zł, co stanowiło 0,4% należności ogółem.

(akta kontroli str. 4136)

Należności z tytułu rozdysponowania mienia Zasobu WRSP w formie dzierżawy, sprzedaży nieruchomości rolnych, ruchomych środków trwałych i majątku obrotowego oraz z tytułu wieczystego użytkowania i bezumownego użytkowania nieruchomości nie uległy przedawnieniu.

(akta kontroli str. 4134)

Badanie działań windykacyjnych przeprowadzono w odniesieniu do należności ZWRSP od czterech dłużników w łącznej kwocie 86 734,8 tys. zł (100 % zaległości Centrali KOWR). Wykazało ono, że we wszystkich niżej opisanych przypadkach podejmowano działania mające na celu odzyskanie należności wobec Zasobu WRSP.

Według stanu na 31 grudnia 2022 r. należności Zasobu WRSP od „Bielmlek” Spółdzielni Mleczarskiej w upadłości w Bielsku Podlaskim (dalej Bielmlek SM) wyniosły 32 322,1 tys. zł, z tego: 30 000 tys. zł – stanowiło należność z tytułu udzielonej w 2019 r. ze środków Zasobu gwarancji spłaty kredytu bankowego, 203,8 tys. zł – należność z tytułu prowizji od umowy gwarancji oraz 2118,2 tys. zł – odsetki²⁰.

W związku z prowadzonym postępowaniem upadłościowym²¹ obejmującym likwidację majątku Bielmlek SM, w 2022 r. KOWR jako członek Rady Wierzycieli m.in. wyraził

¹⁸ Dz. U. poz. 2116.

¹⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1360, ze zm.

²⁰ Lista wierzytelności KOWR wobec Spółki w postępowaniu upadłościowym na kwotę 32 322,1 tys. zł została przekazana przez syndyka Sędziemu komisarzowi w dniu 19 lipca 2021 r. (na liście zostały uznane wszystkie zgłoszone przez KOWR wierzytelności). Ogłoszenie Sądu Rejonowego w Białymstoku VIII Wydział Gospodarczy o złożeniu przez syndyka listy wierzytelności obwieszczono w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (MSiG 143/2021, 6288, poz. 48080) z 27 lipca 2021 r.

²¹ Postępowanie upadłościowe Bielmlek SM prowadzone jest przed Sądem Rejonowym w Białymstoku VIII Wydziałem Gospodarczym.

zgodę na sprzedaż przez syndyka zorganizowanych części przedsiębiorstwa (dalej ZCP) Bielmlek SM, z tego: ZCP „Hajnowka” przeznaczone do prowadzenia przetwórstwa drzewnego oraz ZCP Bielmlek SM zajmujące się produkcją mleczarską. Krajowy Ośrodek wyraził również zgodę na sprzedaż innych praw majątkowych wchodzących w skład masy upadłości Bielmlek SM w upadłości, pod określonymi warunkami. Ze sprzedaży ZCP Bielmlek SM zajmującej się produkcją mleczarską, do masy upadłości wpłynęła kwota 87 659,4 tys. zł. W dniu 26 października 2022 r. KOWR wniósł do Sądu Rejonowego w Białymstoku zarzuty, wobec, przedstawionego przez syndyka, planu podziału sumy uzyskanej ze sprzedaży ZCP „Hajnowka”.

W 2022 r. KOWR – zgodnie z postanowieniem Sądu – otrzymał od syndyka zaliczkę w kwocie 168,6 tys. zł na koszty postępowania upadłościowego dotyczące dłużnika Bielmlek SM.

(akta kontroli str. 3588-3595, 3604-3894, 4232)

Należności Zasobu WRSP²² od Eskimos S.A. na koniec 2022 r., wyniosły 53 397,2 tys. zł, z tego 43 256,6 tys. zł – należność z tytułu udzielonej gwarancji spłaty kredytu bankowego, 9968,7 tys. zł – odsetki ustawowe za opóźnienie w zapłacie powyższej należności, 145,1 tys. zł – należność z tytułu bezumownego użytkowania środków trwałych, 26,8 tys. zł – odsetki.

W dniu 30 listopada 2021 r. został złożony przez Prokuratorię Generalną RP²³, w imieniu KOWR, pozew przeciwko zarządcy masy sanacyjnej spółki Eskimos S.A. w restrukturyzacji, o zapłatę należności z tytułu zwrotu wypłaconych przez KOWR gwarancji oraz należnych prowizji w związku z zaciągniętym kredytem przez Eskimos S.A. wraz z odsetkami²⁴. W dniu 6 kwietnia 2022 r. zarządca masy sanacyjnej Spółki uznał powództwo do wysokości uwzględnionej w spisie wierzytelności, tj. do kwoty 45 164,5 tys. zł. Jednocześnie w ramach toczącego się w stosunku do Eskimos S.A. w restrukturyzacji – postępowania sanacyjnego, Krajowy Ośrodek 13 grudnia 2022 r. odrzucił propozycję konwersji wierzytelności KOWR na akcje spółki Eskimos S.A. w restrukturyzacji zawartą w planie restrukturyzacji zaproponowanym przez Zarządcę masy sanacyjnej Eskimos S.A. w restrukturyzacji. Pismem z dnia 30 grudnia 2022 r. zarządca ponownie skierował do KOWR prośbę o rozważenie propozycji w zakresie restrukturyzacji.

(akta kontroli str. 3595-3597, 3895-4059, 4233)

W 2022 r. KOWR prowadził czynności związane z egzekucją należności wynikających z bezprawnego przejęcia i zbycia przez spółkę Tab sp. z o.o. 177 310 kg koncentratu jabłkowego stanowiącego własność KOWR, przejętego w ramach zastawu rejestrowego ustanowionego w 2019 r. przez spółkę Eskimos S.A. na rzecz KOWR. Mając na względzie stanowisko KOWR, że Tab sp. z o.o. nie miał podstaw prawnych do wyzbycia się przedmiotu obciążonego zastawem, 14 czerwca 2022 r., Krajowy

²² W dniu 10 grudnia 2019 r. KOWR przejął zastaw rejestrowy od Eskimos S.A. Zastaw ten stanowił zabezpieczenie poręczenia udzielonego przez KOWR ww. spółce w latach 2018–2019 w łącznej kwocie 100 000 tys. zł. W związku z niespłaceniem przez Eskimos S.A. kredytu, KOWR w 2019 r. zapłacił bankowi równowartość udzielonego poręczenia, tj. kwotę 100 000 tys. zł. Przejęty towar stanowiły: sok jabłkowy 314 207 kg, przecier jabłkowy 6 529 619 kg, koncentrat soku jabłkowego 7 249 635 kg, alkohol odwodniony 9626 litrów, destylat rolniczy 441 892 litry oraz środki trwałe: optyczny system sortowniczy i amoniakalna instalacja chłodnicza.

²³ Pozew został złożony do Sądu Okręgowego w Warszawie Wydział Cywilny.

²⁴ Kwota dochodzonej pozewem należności wynosiła 101 910 092,71 zł. W pozwie sformułowano żądanie ewentualne o zapłatę kwoty 43 256 644,82 zł tytułem zwrotu gwarancji i należnych prowizji pomniejszych oraz wartość rynkową nieruchomości przejętych 10 grudnia 2019 r., a które były objęte zastawem rejestrowym ustanowionym na rzecz KOWR.

Ośrodek wniósł do Sądu Okręgowego w Warszawie pozew o zasądzenie od Spółki kwoty 878,6 tys. zł (wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 21 kwietnia 2021 r.²⁵ do dnia zapłaty) oraz kosztami procesu tytułem odszkodowania za utratę 177 310 kg koncentratu jabłkowego. Na dzień zakończenia kontroli w sprawie nie został wyznaczony termin rozprawy. Na koniec 2022 r. należności Zasobu WRSP od Tab sp. z o.o. z ww. tytułu wyniosły 1009,8 tys. zł, z tego 878,6 tys. zł – należność główna i 131,2 tys. zł – odsetki. W 2022 r. Spółka nie dokonała wpłat na rzecz KOWR.

(akta kontroli str. 3597-3600, 4060-4089, 4233)

W 2022 r. KOWR podjął działania windykacyjne mające na celu dochodzenie należności w wysokości 4,3 tys. zł za magazynowanie koncentratu jabłkowego od WML Foods sp. z o.o. (. Krajowy Ośrodek dwukrotnie kierował do Spółki wezwanie do dobrowolnego uiszczenia należności wynikających z ww. faktur (tj. 5 maja i 8 czerwca 2022 r.) z zastrzeżeniem, że w przypadku nieuiszczenia należności w wyznaczonym 14-dniowym terminie sprawa zostanie skierowana na drogę sądową. Pozwem z 1 sierpnia 2022 r. KOWR wystąpił do Sądu Rejonowego Poznań, Stare Miasto w Poznaniu przeciwko WML Foods sp. z o.o. o zapłatę kwoty 4,3 tys. zł, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie oraz kosztami procesu. Powództwo zostało uwzględnione w całości²⁶. Pomimo podjętych działań w 2022 r. KOWR nie odzyskał środków ww. należności. Według stanu na 31 grudnia 2022 r. kwota należności z ww. tytułu wyniosła 5,7 tys. zł, z tego 4,3 tys. zł – należność główna, 0,4 tys. zł – odsetki, a 1 tys. zł stanowiły koszty sądowe. Dnia 19 stycznia 2023 r. KOWR odzyskał od Spółki część zadłużenia tj. kwotę 4,3 tys. zł.

(akta kontroli str. 3600-3601, 4090-4107, 4233)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.2.2 Wykonanie planu kosztów

Opis stanu
faktycznego

Koszty ogółem Zasobu WRSP w 2022 r. wyniosły 1 602 761,8 tys. zł i były niższe o 238 008,2 tys. zł (tj. o 12,9%) od określonych w planie po zmianach (1 840 770 tys. zł) oraz niższe o 31 564,7 tys. zł (tj. o 1,9%) w porównaniu do 2021 r. (1 634 326,5 tys. zł).

W strukturze kosztów, środki na pokrycie kosztów funkcjonowania KOWR stanowiły 41,7%, koszty gospodarowania mieniem ZWRSP – 34,6%, a koszty dotyczące zasilenia Funduszu Rekompensacyjnego – 23,7% kosztów Zasobu WRSP ogółem.

Pochodzące z ZWRSP środki na pokrycie kosztów funkcjonowania KOWR wyniosły 668 145 tys. zł i stanowiły 100% wielkości ujętej w planie po zmianach oraz 147,7 % kosztów 2021 r. (452 488 tys. zł). Znaczący wzrost kosztów w stosunku do 2021 r. był spowodowany zapewnieniem środków na utworzenie przez KOWR spółki pn. „Rolno-Spożywcza Spółka Inwestycyjna” sp. z o.o., z kapitałem zakładowym w wysokości 200 000 tys. zł.

Koszty gospodarowania mieniem Zasobu WRSP, które w 2022 r. stanowiły 34,6% łącznych kosztów Zasobu WRSP, poniesione zostały w wysokości 554 276,8 tys. zł i były niższe o 238 008,2 tys. zł (tj. o 30%) od kwoty ujętej w planie po zmianach.

²⁵ Pismem z 29 marca 2021 r. KOWR wezwał do zapłaty kwotę 878,6 tys. zł z tytułu odszkodowania za utratę 177 310 kg koncentratu jabłkowego (skuteczne doręczenie pisma oraz noty odsetkowej nastąpiło w dniu 21 kwietnia 2021 r.)

²⁶ Sąd wydał nakaz zapłaty z 14 października 2022 r., sygn. akt: VII Nc 1642/22.

W porównaniu do 2021 r. były one wyższe o 24 932 tys. zł (tj. o 4,7%). Koszty gospodarowania mieniem stanowiły głównie:

- ujęte w planie finansowym w poz. „pozostałe koszty” Zasobu WRSP – 398 300 tys. zł (73,1% kwoty ujętej w planie po zmianach w wysokości 544 500 tys. zł, których znaczną część, stanowiły odpisy aktualizujące wartość należności, naliczonych odsetek i oprocentowania od należności rozliczanych w ciężar kosztów operacyjnych i finansowych, odpisów dla należności z tytułu bezumownego korzystania z mienia Zasobu (zgodnie z art. 39b ugrnSP wynagrodzenie za korzystanie z nieruchomości ZWRSP bez tytułu prawnego stanowi 30-krotność wywoławczej stawki czynszu dzierżawnego) oraz rezerw z tytułu toczących się postępowań sądowych; w stosunku do 2021 r. wzrosły o 8,1% (tj. o 29 973,7 tys. zł), co było przede wszystkim wynikiem utworzenia w 2022 r. odpisów aktualizujących wartość naliczonych odsetek i oprocentowania od należności w kwocie wyższej niż w 2021 r.;
- usługi obce – 66 812,6 tys. zł (58,7% kwoty ujętej w planie po zmianach w wysokości 113 785 tys. zł) na niższe wykonanie wpłynął m.in. brak możliwości wyłonienia wykonawców w ramach postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, zmniejszenie zakresu realizowanych zadań i przeniesienie części z nich do realizacji w roku 2023 r. w związku z złożonością procedur wyłonienia wykonawców w ramach postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, uzyskaniem niższych cen niż szacowano na etapie tworzenia planu finansowego ZWRSP, a także ponoszeniem niższych kosztów ogłoszeń dotyczących rozdysponowaniu majątku ZWRSP;;
- amortyzacja – 34 857 tys. zł (87,1% kwoty ujętej w planie po zmianach w wysokości 40 000 tys. zł);
- podatki i opłaty – 34 516,5 tys. zł (57,5% kwoty ujętej w planie po zmianach w wysokości 60 000 tys. zł) niższe wykonanie jest wynikiem mniejszego obciążenia z tytułu podatków lokalnych (m.in. opłat adiacenckich i planistycznych) w związku z rozdysponowaniem mienia Zasobu (dzierżawa, sprzedaż) oraz przejściem do Zasobu mniejszej liczby nieruchomości od dzierżawców;
- bezzwrotna pomoc finansowa – 16 896,2 tys. zł (56,3% kwoty ujętej w planie po zmianach w wysokości 30 000 tys. zł); na niższe wykonanie tych kosztów wpłynął przede wszystkim brak wniosków od beneficjentów zainteresowanych taką formą pomocy, zawarcie przez beneficjentów umów na wykonanie zadań inwestycyjnych na niższe kwoty niż wynikało to z umów o przyznanie bezzwrotnej pomocy finansowej.

(akta kontroli str. 4379-4381, 4388, 4492-4495)

Wpłaty KOWR na zasilenie Funduszu Rekompensacyjnego w roku 2022 r. wyniosły 649 024 tys. zł, stanowiły 100% kwoty ujętej w planie po zmianach i były o 378 996,6 tys. zł (tj. o 41,7%) niższe od wykonania w 2021 r. (270 027,1 tys. zł). Kwota zobowiązań wobec Funduszu Rekompensacyjnego naliczana jest corocznie w oparciu o rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 września 2017 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej ZWRSP²⁷ i zależy od ilości sprzedanych gruntów i średniej ceny sprzedaży oraz wpływów z odpłatnego korzystania z mienia Zasobu WRSP, a także od wysokości współczynników będących podstawą obliczenia zobowiązań Zasobu wobec Funduszu Rekompensacyjnego w danym roku.

²⁷ Dz. U. poz. 1746, ze zm.

Z kwoty przekazów zewnętrznych, wpłaty do budżetu państwa (12,1% ogółu) z tytułu nadwyżki w roku 2022 wyniosły 94 955,3 tys. zł, które stanowiły 100% planu po zmianach, były o 93 754 tys. zł (tj. o 49,7%) niższe od wykonania w 2021 r. (188 709,3 tys. zł). Wpłaty do budżetu państwa w roku 2022 dotyczą rozliczenia naliczonej nadwyżki za rok 2021 oraz zaliczek na poczet nadwyżki za rok 2022.

Z kwoty przekazów zewnętrznych, wpłaty na zasilenie Funduszu Składkowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników (5,1% ogółu) z tytułu nadwyżki w roku 2022 wyniosły 40 000,0 tys. zł, które stanowiły 100% planu po zmianach, były o 25 000 tys. zł (tj. o 61,5%) niższe od wykonania w 2021 r. (65 000 tys. zł). Kwota ta została wydatkowana na podstawie art. 22 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022²⁸.

(akta kontroli str. 4652-4653, 4388-4392, 4492-4495, 6125-6131)

Wydatki na inwestycje i remonty dotyczące mienia Zasobu WRSP wyniosły 957 982,5 tys. zł i stanowiły 96,1% kwoty ujętej w planie po zmianach (997 000 tys. zł). W porównaniu do 2021 r. (40 939,2 tys. zł) wydatki na ten cel były wyższe o 917 043,3 tys. zł (tj. o ponad 22 razy) z uwagi na objęcie przez KOWR akcji w Krajowej Grupie Spożywczej S.A. oraz nabycie części przedsiębiorstw upadłych *King Fruit sp. z o.o. w upadłości* oraz *Roja sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej*. Ustalenia w tym zakresie opisano w rozdziale 1.4 wystąpienia pokontrolnego.

Wydatki związane z realizacją zadań określonych w ustawie z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego²⁹ (dalej ukur) zrealizowano w wysokości 73 347,4 tys. zł, tj. 55,6% kwoty ujętej w planie po zmianach (131 810 tys. zł) i były niższe o 39 094 tys. zł (tj. o 34,8%) od poniesionych w 2021 r. (112 441,4 tys. zł). W 2022 r., w porównaniu do 2021 r., KOWR w mniejszym zakresie skorzystał z przysługującego prawa pierwokupu oraz nabycia gruntów rolnych.

(akta kontroli str. 4276-4282, 4383-4384, 4493-4495)

Badaniem objęto koszty Zasobu WRSP poniesione przez Centralę KOWR i odpowiadające im wydatki w łącznej wysokości 854 266,3 tys. zł, z tego koszty bieżące w kwocie 4235,6 tys. zł oraz wydatki majątkowe w kwocie 850 030,7 tys. zł. Próba kosztów bieżących stanowiła 8,4% kosztów bieżących podlegających badaniu, a próba wydatków majątkowych – 100% podlegających badaniu wydatków majątkowych³⁰. Próba wylosowana za pomocą metody monetarnej (MUS) odpowiadała 29 zapisom księgowym na łączną kwotę 3809,4 tys. zł, z tego w grupie kosztów bieżących – 28 zapisom na łączną kwotę 3778,7 tys. zł oraz w grupie wydatków majątkowych jednemu zapisowi na kwotę 30,7 tys. zł. Próbę uzupełniono w sposób celowy³¹ o wydatki na zakup akcji Krajowej Grupy Spożywczej S.A. (850 000 tys. zł) oraz wydatki na realizację siedmiu umów o udzielenie bezwrotnej pomocy finansowej (456,9 tys. zł). Badanie próby kosztów i wydatków nie wykazało nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 3458-3465, 4297-4299, 5486-5492, 5481, 5606-5607)

²⁸ Dz. U. z 2021 poz. 2445.

²⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 2569, ze zm.

³⁰ Ze szczegółowego badania wyłączono koszty: amortyzacji, podatków i opłat od nieruchomości Zasobu WRSP, koszty poniżej 1 tys. zł, koszty finansowe, wpłaty na Fundusz Składkowy Ubezpieczeń dla Rolników oraz Fundusz Rekompensacyjny.

³¹ Doboru próby dokonano kierując się kryterium wysokości wydatków oraz ryzyka wystąpienia nieprawidłowości.

Analizie poddano dokumentację trzech postępowań o udzielenie zamówienia, na łączną kwotę wydatków poniesionych w 2022 r. w wysokości 424,9 tys. zł, dotyczących:

- wykonania i dystrybucji czterech numerów "Biuletynu Informacyjnego KOWR", tj. zamówienia udzielonego w trybie podstawowym art. 275 pkt 1 upzp, w wyniku realizacji którego poniesiono w 2022 r. wydatek w ramach planu finansowego Zasobu WRSP w wysokości 26 tys. zł,
- kampanii informacyjno-edukacyjnej z Telewizją Polską S.A., tj. zamówienia wyłączono ze stosowania upzp na podstawie art. 11 ust.1 pkt 6 ww. ustawy, w wyniku realizacji którego poniesiono w 2022 r. wydatki w ramach planu finansowego Zasobu WRSP w wysokości 200 tys. zł,
- usługi doradztwa prawnego oraz doradztwa inwestycyjnego m.in. w zakresie wsparcia KOWR w procesie negocjacji warunków umowy inwestycyjnej, w tym kluczowych warunków umowy akcjonariuszy, wsparcia w negocjacjach dotyczących projektu umowy objęcia akcji, tj. zamówienia wyłączono ze stosowania upzp na podstawie art. 2 ust 1 pkt 1 ww. ustawy, w wyniku realizacji którego poniesiono w 2022 r. wydatki na kwotę 98,4 tys. zł.

W wyniku badania postępowań o udzielenie zamówienia publicznego nie stwierdzono naruszenia przepisów upzp, a wyłączenia stosowania tej ustawy były prawidłowe. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania procedur wewnętrznych KOWR w zakresie badanych zamówień publicznych. Realizacja zamówień była zgodna z treścią zawartych umów pod względem przedmiotu zamówienia, terminu realizacji i wysokości wynagrodzenia wykonawcy. Treść umów przygotowywano z uwzględnieniem specyfiki konkretnego zamówienia. We wszystkich przypadkach wydatki zostały poniesione w terminie oraz w wysokości wskazanej w dowodach księgowych. Poniesione wydatki z tytułu badanych zamówień były celowe i gospodarne oraz służyły realizacji zadań jednostki.

(akta kontroli str. 5330-5353, 5440-5448, 5456-5467)

W ramach czterech umów o udzielenie bezzwrotnej pomocy finansowej³², na organizację zawodów jeździeckich i innych imprez popularyzujących tę dyscyplinę sportu, w 2022 r., KOWR przekazał organizatorom środki w łącznej kwocie 865 tys. zł.

Środki w kwocie 671,2 tys. zł zostały przekazane przez KOWR w oparciu o złożone przez beneficjentów rozliczenia, do których załączono potwierdzenia dokonania przelewów nagród uczestnikom zawodów bądź odbioru wypłaty w gotówce oraz inne dokumenty potwierdzające dokonanie zakupu towarów i usług w ramach organizowanych przedsięwzięć. Podstawą rozliczenia pozostałych środków w kwocie 193,8 tys. zł były nieopłacone faktury VAT oraz pisemne oświadczenia beneficjentów. Z treści tych oświadczeń wynikało, że faktury te zostaną opłacone niezwłocznie po otrzymaniu od KOWR środków finansowych wynikających z umowy na udzielenie bezzwrotnej pomocy, a potwierdzenia dokonania ich płatności zostaną przekazane KOWR nie później niż w terminie siedmiu dni. Zgodnie z § 10 ust. 3 zarządzenia 114/W/2020 ostateczne rozliczenie bezzwrotnej pomocy finansowej następuje na

³² Umowa z 11 marca 2022 r. pomiędzy KOWR a Klubem Jeździeckim Łąck (nr CEN.DNS.WWPH.618.7.2022.ARU.4), umowa z 18 sierpnia 2022 r. pomiędzy KOWR a Racockim Klubem Jeździeckim (nr CEN.BDG.WP.618.1.2022.UŚW.8), umowa z 22 lipca 2022 r. pomiędzy KOWR a Stowarzyszeniem Polskie Towarzystwo Powozowe (nr CEN.DNS.WPH.618.26.2022.EM.6) i umowa z 18 września 2022 r. pomiędzy KOWR a Klubem Jeździeckim Łąck przy Stadzie Ogierów w Łącku sp. z o.o. (nr CEN.BDG.WP.618.2.2022.EM.9).

podstawie przedstawionych przez beneficjentów dokumentów potwierdzających wykonanie przedsięwzięcia w całości oraz wysokość wydatków poniesionych na jego realizację, a zgodnie z § 6 ust. 1 ww. Zarządzenia kosztami przedsięwzięcia, które podlegają refundacji w ramach bezzwrotnej pomocy finansowej, są poniesione przez beneficjenta wydatki na to przedsięwzięcie³³.

Zastępca Dyrektora Biura Dyrektora Generalnego KOWR wyjaśniła, że w przypadku gdy beneficjent zrealizował przedsięwzięcie lecz nie posiadał wystarczających środków na sfinansowanie całości kosztów, akceptowane są oświadczenia o uregulowaniu części zobowiązań po otrzymaniu środków z KOWR. Wyjaśniła ponadto, że w procedowanej nowelizacji zarządzenia w sprawie wprowadzenia „Warunków i zasad udzielania bezzwrotnej pomocy finansowej przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa ze środków finansowych uzyskanych z gospodarowania mieniem Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa” niniejsza kwestia zostanie uregulowana.

(akta kontroli str. 3482-3534, 4486-4487, 6145-6150)

Stan zobowiązań Zasobu WRSP na koniec 2022 r., według sprawozdania Rb-35 z wykonania planu dochodów i wydatków ZWRSP za IV kwartał 2022 r., wyniosły 1 036 400,7 tys. zł i były o 11,9% (tj. o 140 211,4 tys. zł) niższe od zobowiązań na koniec 2021 r. (1 176 612,1 tys. zł). Kwota zobowiązań na koniec 2022 r. w 99,9% dotyczyła zobowiązań krótkoterminowych i wyniosła 1 036 372 tys. zł. Główną ich pozycję stanowiły pozostałe zobowiązania w kwocie 972 153,2 tys. zł (93,8% zobowiązań ogółem), w tym nadwyżka środków finansowych³⁴ stanowiła 667 672,3 tys. zł, zobowiązania z tytułu zasilenia Funduszu Rekompensacyjnego stanowiły 217 240 tys. zł, a zobowiązania z tytułu wadium od uczestników postępowań przetargowych oraz kaucji stanowiących zabezpieczenie umów, w szczególności umów dzierżawy – 75 405,9 tys. zł.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług w kwocie 35 335 tys. zł stanowiły 3,4% zobowiązań ogółem, a z tytułu podatków w wysokości 26 901 tys. zł (2,6% zobowiązań ogółem).

Na koniec 2022 r. kwota zobowiązań długoterminowych Zasobu WRSP wyniosła 28,8 tys. zł i była niższa o 8 tys. zł, tj. o 21,7%, w stosunku do stanu na koniec 2021 r. (36,8 tys. zł). Zmniejszenie kwoty zobowiązań długoterminowych wynikało z przekwalifikowania zobowiązań długoterminowych na krótkoterminowe, dotyczących m.in. opłat inwestycyjnych na rzecz Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie oraz opłaty z tytułu użytkowania wieczystego gruntów.

Zobowiązania wymagalne na koniec 2022 r. nie wystąpiły.

(akta kontroli str. 43-4397, 4473, 4490, 4489-4490)

W 2022 r. z Zasobu WRSP nie udzielono poręczeń i gwarancji. Krajowy Ośrodek w 2022 r. nie otrzymywał pomocy finansowej ze środków pochodzących z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

(akta kontroli str. 3536, 3540)

³³ Pomniejszone o wartość podatku od towarów i usług przypadku podmiotów będących płatnikami będących płatnikami tego podatku.

³⁴ Nadwyżka środków finansowych Zasobu WRSP ustalona w oparciu o rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 września 2017 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (Dz. U. poz. 1746).

1.3 Gospodarowanie wolnymi środkami

Stan środków pieniężnych KOWR na dzień 31 grudnia 2022 r. wyniósł 106 043,5 tys. zł i był o 22 519 tys. zł (tj. o 27%) wyższy w porównaniu do stanu na koniec 2021 r. (83 524,5 tys. zł). Średni stan środków pieniężnych z 12 miesięcy wynosił 4 105,9 tys. zł. W ramach lokowania wolnych środków KOWR uzyskał przychody z tytułu odsetek od depozytów terminowych w wysokości 14,3 tys. zł oraz z tytułu odsetek od depozytów overnight (dalej OVN) u Ministra Finansów³⁵ na kwotę 3842,4 tys. zł (łącznie 3856,7 tys. zł). W KOWR na dzień 31 grudnia 2022 r. przekazano w zarządzanie OVN u Ministra Finansów kwotę wolnych środków w wysokości 105 218,5 tys. zł, stan wolnych środków na rachunku bankowym wynosił 12 562,1 tys. zł.

Depozyty terminowe u Ministra Finansów dotyczące lokowania środków w terminie powyżej trzech dni zakładane były w OT KOWR w Łodzi (na okres od ośmiu do 14 dni). Jeden z ww. depozytów został zerwany przed terminem. Powodem rozwiązania depozytu była konieczność zwrotu niewykorzystanych środków KOWR do Zasobu WRSP w kwocie 280 510 zł. Środki na działalność KOWR pochodzą bowiem ze środków Zasobu WRSP – stosownie do art. 20 ust. 5 ugrnSP.

Najniższa kwota oddana w zarządzanie do Ministra Finansów wyniosła 150 tys. zł, a najwyższa – 850 tys. zł. Średnia kwota depozytu wyniosła 394,4 tys. zł.

Oddział Terenowy KOWR ze względu na dokonywane rozliczenia kwartalne, był zobligowany do dokonania zwrotu środków przekazanych funkcjonowanie OT KOWR, do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa niewykorzystanych środków pochodzących z ZWSP,

Stan środków Zasobu WRSP na dzień 31 grudnia 2022 r. wyniósł 954 004,5 tys. zł i był niższy 13,5 % (tj. o 149,6 tys. zł) w stosunku do stanu na koniec 2021 r. Łącznie w 2022 r. Zasób WRSP uzyskał przychody z odsetek z tytułu lokowania wolnych środków w kwocie 69,8 tys. zł. Średni stan środków pieniężnych z 12 miesięcy wynosił 13 648,3 tys. zł.

Wolne środki zgromadzone na rachunku Zasobu WRSP w 2022 r. lokowano u Ministra Finansów w formie 49 depozytów terminowych na okres od czterech do 150 dni. Najniższa kwota lokowanych wolnych środków w 2022 r. wyniosła 22 000 tys. zł, a najwyższa 800 000 tys. zł (średnia kwota lokowanych środków wynosiła 706 tys. zł). Ponadto, każdego dnia kwotę wolnych środków zgromadzonych na rachunkach bankowych, które nie zostały przekazywane w depozyt terminowy i nie zostały wydatkowane w danym dniu, przekazywano w zarządzanie OVN u Ministra Finansów.

W ZWRSP, w dniu 31 grudnia 2022 r., kwotę wolnych środków w wysokości 952 026 tys. zł zgromadzonych na rachunkach bankowych przekazano w zarządzanie OVN do Ministra Finansów.

³⁵ Ilekroć w niniejszym wystąpieniu jest mowa o Ministrze Finansów należy przez to rozumieć ministra właściwego do spraw: budżetu, finansów publicznych i instytucji finansowych, którego funkcję w latach 2021–2022 sprawował odpowiednio: Minister Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej (od 6 października 2020 r. do 26 października 2021 r.), Minister Finansów (od 26 października 2021 r. do 9 lutego 2022 r. oraz od 26 kwietnia 2022 r.), oraz Prezes Rady Ministrów, wykonujący obowiązki Ministra Finansów (od 9 lutego 2022 r. do 26 kwietnia 2022 r.).

Lokowanie wolnych środków odbywało się zgodnie z art. 48 ust.2 ufp i rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2014 w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie³⁶ i nie zagrażało terminowej realizacji zadań KOWR i ZWRSP oraz płynności finansowej KOWR i Zasobu WRSP. W 2022 r. środki KOWR i ZWRSP nie były lokowane w inny sposób niż przekazanie Ministrowi Finansów w depozyt lub zarządzanie, a zgromadzone środki pozostające na rachunkach bankowych KOWR i ZWRSP były przekazywane do Ministra Finansów w zarządzanie OVN.

W 2022 r. KOWR i ZWRSP nie nabył obligacji skarbowych.

(akta kontroli str. 140-174, 2354-2398, 4155-4183, 4660,6194-6203)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.4 Realizacja zadań

Opis stanu
faktycznego

Według planu finansowego w układzie zadaniowym KOWR był odpowiedzialny w 2022 r. za realizację: zadania, podzadania i działania w ramach funkcji 4. *Zarządzanie finansami państwa i mieniem państwowym* oraz dwóch zadań, czterech podzadań i 11 działań w ramach funkcji 21. *Polityka rolna i rybacka*. Przyjęte dla tych zadań mierniki zostały określone zgodnie z wymogami noty budżetowej³⁷, a monitoring mierników prowadzony był w trybie półrocznym i rocznym przez właściwą komórkę organizacyjną Centrali KOWR m.in. na podstawie informacji komórek organizacyjnych właściwych dla realizacji działań objętych miernikami. Mierniki określone dla poszczególnych celów każdego z zadań przedstawiały się następująco:

- miernik pn. „*udział powierzchni rozdysponowanej w powierzchni gruntów pozostających w Zasobie (w %)*” osiągnął wartość 87,61% wobec planowanej 86,85%; jak wyjaśniła p.o. Dyrektor Biura Finansowo-Księgowego na nieznaczenie wyższe wykonanie wartości miernika miała wpływ skuteczność przetargów oraz wzrost powierzchni gruntów w dzierżawie;
- miernik pn. „*udział eksportu produktów rolno-spożywczych w eksporcie ogółem (w %)*” osiągnął wartość 13,8% wobec planowanej 13,7%;
- miernik pn. „*wskaźnik ważony bezwzględnych zmian cen skupu podstawowych produktów rolnych (w %)*” osiągnął wartość 45,9% wobec planowanej 6,7%; jak wyjaśniła p.o. Dyrektor Biura Finansowo-Księgowego czynnikami wpływającymi na wartość tego miernika były m.in. sytuacja podaży-popytu na rynku zbożowym i produktów mlecznych, wzrost cen zbóż (zwłaszcza pszenicy) oraz skupu żywca wieprzowego, a także wysokie ceny skupu mleka;
- miernik pn. „*liczba decyzji skutkujących płatnością*” osiągnął wartość 768 wobec planowanej 1287; jak wyjaśniła p.o. Dyrektor Biura Finansowo-Księgowego na wyższe wykonanie miernika miała głównie wpływ zmiana przepisów dotycząca warunków udzielania wsparcie w ramach poddziałania 3.1. "Wsparcie na przystępowanie do systemów jakości" oraz poddziałania 3.2. "Wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych realizowanych przez grupy producentów na rynku wewnętrznym";

³⁶ Dz. U. poz. 1864.

³⁷ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 stycznia 2019 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 740, ze zm.), obowiązujące do 5 kwietnia 2022 r.

- miernik pn. liczba przedsięwzięć promocyjnych i informacyjnych osiągnął wartość 412 wobec planowanej 245, a miernik pn. *liczba wydanych decyzji w zakresie administrowanych mechanizmów* osiągnął wartość 340 wobec planowanych 140; jak wyjaśniła p.o. Dyrektor Biura Finansowo-Księgowego na wyższe wykonanie wartości miernika miała wpływ liczba wydarzeń promocyjnych, informacyjnych, edukacyjnych i kulturalnych dotyczących produktów rolnych i żywnościowych, metod ich produkcji, a także systemów jakości produktów rolnych i żywnościowych w regionach kraju;
- miernik pn. *„liczba wydanych decyzji w zakresie administrowanych mechanizmów”* osiągnął wartość 11 895 wobec planowanej 12 067; na niższą wartość miernika miało wpływ mniejsza liczba decyzji wydanych m.in. z powodu braku zainteresowania mechanizmami zakupów interwencyjnych towarów rolno-spożywczych, nieuruchomienie przez Komisję Europejską szeregu dopłat do prywatnego przechowywania towarów rolno-spożywczych oraz złożenia przez beneficjentów mniejszej liczby wniosków w ramach mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej regulujących handel z krajami spoza Unii Europejskiej.

W rocznym sprawozdaniu Rb-BZ2 z wykonania planu finansowego KOWR w układzie zadaniowym za 2022 r.³⁸ wykazano zrealizowane wydatki w kwocie 580 924,4 tys. zł, tj. 85,8% kwoty ujętej w planie po zmianach (677 167 tys. zł).

W ramach planu finansowego Zasobu WRSP w układzie zadaniowym w 2022 r. realizowano jedno działanie 4.4.1.5. „Gospodarowanie mieniem Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa”. Przyjęty miernik *„udział powierzchni rozdysponowanej w powierzchni gruntów pozostających w Zasobie”* zaplanowany na poziomie 86,95%, został wykonany w 87,61 %.

W rocznym sprawozdaniu Rb-BZ2 z wykonania planu finansowego Zasobu WRSP w układzie zadaniowym za 2022 r. wykazano zrealizowane wydatki w kwocie 1 292 447,8 tys. zł, co stanowiło 85,8% kwoty wydatków ujętej w planie po zmianach ZWRSP (1 505 595 tys. zł)³⁹.

(akta kontroli str. 4639-4640, 4669-4671, 6122-6124, 6136, 6144)

Na realizację zadań w zakresie pomocy krajowej, ze środków na funkcjonowanie KOWR pochodzących z gospodarowania Zasobem WRSP, wydatkowano 45 749,5 tys. zł, w ramach następujących mechanizmów:

- wspieranie rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą; na realizację 72 przedsięwzięć promocyjnych (tj. o 26 więcej niż w 2021 r.) wypłacono 14 084,1 tys. zł; zrealizowane działania promocyjno-informacyjne obejmowały m.in. organizację dla polskich przedsiębiorców stoisk narodowych na targach międzynarodowych m.in. w: Niemczech, Zjednoczonych Emiratach Arabskich (dalej ZEA), Arabii Saudyjskiej, Japonii, Grecji, Tajlandii, Korei Południowej, Niderlandach, Wietnamie, Wielkiej Brytanii, Tajwanie, Indiach, Francji, Szwecji, Izraelu, Egipcie i Singapurze; zrealizowane wydatki stanowiły 92,1% kwoty ujętej w planie po zmianach (15 300 tys. zł);
- działania w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych realizowane na poziomie ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym w celu popularyzacji żywności wysokiej jakości wytwarzanej w ramach systemów jakości i oznaczeń (w tym

³⁸ W sprawozdaniu RB-BZ2 wykazano wydatki z części 33 – Rozwój wsi. W sprawozdaniu nie wykazano wydatków poniesionych na PO PŻ 2014-2020 w kwocie 189 915,8 tys. zł oraz POIR – 1641 tys. zł, a także kwoty nadwyżki w wysokości 79 805,4 tys. zł.

³⁹ W sprawozdaniu RB-BZ2 wykazano wydatki prezentowane w sprawozdaniu Rb-40 Zasobu WRSP za IV kwartał 2022 r. w pozycji III.3 Wydatki w zakresie gospodarowania mieniem Zasobu WRSP.

- żywności regionalnej, tradycyjnej i ekologicznej); na realizację 340 przedsięwzięć (tj. o 127 więcej niż w 2021 r.) oraz prowadzenie i wsparcie działań promocyjnych, informacyjnych, edukacyjnych, kulturalnych (w tym w formie wystaw, pokazów oraz konkursów), w szczególności dotyczących upowszechniania postępu biologicznego w rolnictwie w zakresie hodowli roślin uprawnych oraz zwierząt gospodarskich wyplacono ogółem 9681 tys. zł; działania promocyjne w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych realizowano w 2022 r. w oparciu o „Strategię promocji żywności Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi” oraz „Ramowy Plan Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2021–2030”, a ich głównym celem było: promowanie patriotyzmu konsumenckiego pod hasłem „Kupuj świadomie” oraz oznaczenia „Produkt polski” i certyfikatu „Produkt ekologiczny”, a także organizacja Ogólnopolskiego Konkursu Kulinarnego dla kół gospodyń wiejskich „Bitwa Regionów”; wydatkowana kwota stanowiła 92,2% kwoty ujętej w planie po zmianach (10 500 tys. zł);
- działania rozwojowe i inwestycyjne w zakresie innowacyjności w sektorze rolno-spożywczym (projekt „Paszportyzacja polskiej żywności” dotyczący budowy systemu informatycznego zapewniającego identyfikowanie żywności na kluczowych etapach łańcucha dostaw „od pola do stołu”). W 2022 r. KOWR kontynuował realizację przedmiotowego projektu polegającego na przeprowadzeniu pilotażu na rynku wołowiny, wieprzowiny i ziemniaka, na którego przeprowadzenie w 2022 r. KOWR wydatkował 3202,3 tys. zł, co stanowiło 14,5% planu po zmianach); niepełne wykonanie było spowodowane przesunięciem terminu odbioru prac powstałych w ramach pierwszego etapu projektu;
  - działania związane z przejęciem przez KOWR długu w zamian za przeniesienie własności nieruchomości rolnej na rzecz Skarbu Państwa na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne⁴⁰; 2022 r. wpłynęło do KOWR 25 wniosków dotyczących przejęcia długu podmiotu prowadzącego gospodarstwo rolne powstałego w związku z prowadzeniem działalności rolniczej pod warunkiem przeniesienia własności całości albo części nieruchomości rolnej na rzecz Skarbu Państwa spośród których bez rozpatrzenia pozostało 15 wniosków, a cztery rozpatrzono negatywnie; po uwzględnieniu dokonanych przez wierzycieli umorzeń, w 2022 r. KOWR dokonał spłaty przejętych zobowiązań w kwocie 17 282,8 tys. zł i nabył 191,9 ha nieruchomości do Zasobu WRSP na podstawie siedmiu umów; na ten cel w planie po zmianach przewidziano kwotę 46 990 tys. zł;
  - wsparcie działań na rzecz odnawialnych źródeł energii, w szczególności w rolnictwie; na ten cel wydatkowano 1499,3 tys. zł; w 2022 r. KOWR zrealizował m.in. 16 szkoleń (w formie webinarów) dotyczących zakładania i funkcjonowania spółdzielni energetycznych dla przedstawicieli gmin wiejskich oraz miejsko-wiejskich, cztery szkolenia (w formie webinarów) na temat środowiskowych uwarunkowań dotyczących budowy i funkcjonowania biometanowni dla przedstawicieli Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska oraz cykl warsztatów dotyczących funkcjonowania mikrobiogazowni rolniczych dla rolników zainteresowanych ich budową; KOWR prowadził również kampanie informacyjne dotyczące możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii w rolnictwie podczas wydarzeń i konferencji poświęconych tematyce związanej z rolnictwem; wydatkowana kwota stanowiła 99,9% kwoty ujętej w planie po zmianach (1500 tys. zł).

(akta kontroli str. 2632-2728, 3535, 5052-5671, 5669-5671, 5677-5682)

⁴⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 33.

Na wsparcie marketingu rolnego, wzrostu spożycia i promocji produktów rolno-spożywczych ze środków finansowych dziesięciu funduszy promocji produktów rolno-spożywczych w 2022 r. wypłacono 81 969 tys. zł, a koszty obsługi funduszy wyniosły 3371,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 4465-4466, 5671-5673)

Krajowy Ośrodek, będąc Instytucją Pośredniczącą i beneficjentem w PO PŻ 2014–2020⁴¹, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym⁴² prowadził m.in.: postępowania o udzielenie zamówienia publicznego i zawierał umowy na dostawy artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich, przeprowadzał kontrole dostaw artykułów spożywczych, rozpatrywał wnioski o płatność i realizował płatności.

W ramach PO PŻ 2014–2020 (Operacji I i II), ze środków ujętych w planie finansowym KOWR na 2022 r., wypłacono 185 136,2 tys. zł (157 365,8 tys. zł sfinansowano z budżetu środków europejskich i 27 770,4 tys. zł z budżetu państwa), z tego:

- 168 305,6 tys. zł wykonawcom za artykuły spożywcze (30,4 tys. ton za 10 rodzajów artykułów spożywczych) dostarczone do magazynów organizacji partnerskich o zasięgu ogólnopolskim lub ponadregionalnym (dalej OPO) – w ramach Operacji I,
- 16 830,6 tys. zł na rzecz OPO (tj. 8415,3 tys. zł z tytułu kosztów administracyjnych, transportu i magazynowania i 8415,3 tys. zł z tytułu kosztów środków towarzyszących) – w ramach Operacji II.

W 2022 r. KOWR realizował również zadania w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (dalej WPR) finansowane z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, delegowane z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (dalej ARiMR), która – jako agencja płatnicza – dokonywała płatności w oparciu o dokumenty otrzymane z KOWR. W związku z tym, Krajowy Ośrodek wystawił ARiMR dokumenty płatnicze na łączną kwotę 315 800,6 tys. zł, z tego 185 257,3 tys. zł dotyczyło płatności z budżetu środków europejskich i 130 543,3 tys. zł – z budżetu państwa. Dotyczyła to opisanych poniżej mechanizmów i działań.

W ramach „Programu dla szkół”, na rzecz dostarczania dzieciom w placówkach oświatowych świeżych i przetworzonych owoców i warzyw oraz mleka i przetworów mlecznych⁴³, Krajowy Ośrodek wystawił ARiMR zlecenia płatności i faktury na kwotę ogółem 228 962,3 tys. zł (128 279,3 tys. zł płatne z budżetu środków europejskich i 100 683 tys. zł ze środków z budżetu państwa), z tego z tytułu:

- dostaw produktów – 223 146,5 tys. zł (123 200,6 tys. zł z budżetu środków europejskich oraz 99 945,9 tys. zł z budżetu państwa),
- działań promocyjnych – 1748,4 tys. zł (1623,5 tys. zł z budżetu środków europejskich oraz 124,9 tys. zł z budżetu państwa),
- realizacji zadań towarzyszących o charakterze edukacyjnymi i dotyczących oceny programu – 4067,4 tys. zł (3455,2 tys. zł z budżetu środków europejskich i 612,2 tys. zł z budżetu państwa).

⁴¹ Instytucją Zarządzającą PO PŻ 2014–2020 był Minister Rodziny i Polityki Społecznej.

⁴² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (Dz. U. UE. L. z 2014 r. Nr 72, str. 1 ze zm.).

⁴³ Pomocy udzielano zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/791 z dnia 11 maja 2016 r. zmieniającym rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 i (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do programu pomocy dotyczącej dostarczania owoców i warzyw, bananów oraz mleka w placówkach oświatowych (Dz. Urz. UE L 135 z 24.05.2016, str. 1).

W każdym z semestrów roku szkolnego 2021/2022 r. (rozliczanym w 2022 r.) w „Programie dla szkół” uczestniczyło około 1,6 mln uczniów szkół podstawowych.

W 2022 r. w ramach „Wsparcia działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych” realizowano dziewięć kampanii informacyjno-promocyjnych prowadzonych przez organizacje branżowe i międzybranżowe oraz organizacje producentów lub ich zrzeszenia na rynkach państw Unii Europejskiej (dalej UE) i w krajach spoza UE. W ramach trzech programów informacyjnych lub promocyjnych, Krajowy Ośrodek wystawił ARiMR zlecenia płatności w wysokości 11 357,9 tys. zł dotyczące budżetu środków europejskich.

W 2022 r. w zakresie administrowania mechanizmem dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny, na podstawie dokumentów płatniczych wystawionych przez KOWR, ARiMR wypłaciła przedsiębiorcom kwotę 9240 tys. zł ze środków pochodzących z budżetu środków europejskich.

Realizując mechanizm Wspólnej Polityki Rolnej „Wsparcie rynku produktów pszczelich” w oparciu o „Krajowy Program Wsparcia Pszczelarstwa w Polsce na lata 2020–2022” Krajowy Ośrodek wystawił ARiMR zlecenia płatności dotyczące sezonu pszczelarskiego 2020/2021 i 2021/2022 na kwotę 42 323,4 tys. zł (21 161,7 tys. zł z budżetu środków europejskich i 21 161,7 tys. zł z budżetu państwa). W sezonie 2021/2022, 105 podmiotów uprawnionych złożyło do KOWR 466 projekty, z których do realizacji przyjęto 460 projektów. Do 31 grudnia 2022 r. rozliczono 428 umów. Wsparcia udzielono na zakup sprzętu pszczelarskiego, zakup leków do zwalczania warrozy oraz zakup pszczół.

W ramach działania 3. „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 wspierano producentów rolnych przystępujących do systemów jakości oraz grupy producentów realizujące inicjatywy informacyjne i promocyjne na rynku wewnętrznym w zakresie certyfikowanych produktów żywnościowych wysokiej jakości. W ramach przedmiotowego działania KOWR wydał ogółem 768 decyzji przyznających 23 917 tys. zł (15 218,4 tys. zł – budżet środków europejskich i 8698,6 tys. zł – budżet państwa). W ramach poddziałania 3.1. „Wsparcie na przystępowanie do systemów jakości” KOWR wydał 703 decyzje skutkujące płatnością na kwotę 833,6 tys. zł (z tego: 530,4 tys. zł z budżetu środków europejskich i 303,2 tys. zł z budżetu państwa), z kolei w ramach poddziałania 3.2. „Wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych realizowanych przez grupy producentów na rynku wewnętrznym” KOWR wydał 65 decyzji skutkujących płatnością na kwotę 23 083,3 tys. zł, z tego: 14 687,9 tys. zł z budżetu środków europejskich i 8395,4 tys. zł z budżetu państwa.

W 2022 r. KOWR kontynuował działania na rynku mleka i przetworów mlecznych związane z końcowym rozliczeniem roku kwotowego 2013/2014 i 2014/2015. W związku z rozliczeniem roku kwotowego 2014/2015 KOWR przekazał na rachunek dochodów budżetowych MRiRW kwotę 335,7 tys. zł.

Krajowy Ośrodek będąc partnerem Ministerstwa Rozwoju i Technologii w realizacji branżowych programów promocji polskich specjalności żywnościowych⁴⁴, w 2022 r. wydatkował kwotę 1641 tys. zł. Wydatki poniesiono na organizację stoisk informacyjno-promocyjnych na międzynarodowych targach wystawienniczych w: Niemczech, Tajwanie, ZEA, Indiach, Francji, Egipcie, Singapurze, Szwecji i Wietnamie.

⁴⁴ W ramach podzadania 3.3.2. „Promocja gospodarki w oparciu o polskie marki produktowe – Marka Polskiej Gospodarki – Brand”, finansowanych ze środków POIR.

W zakresie wsparcia działań innowacyjnych i rozwojowych w sektorze rolno-spożywczym w 2022 r. KOWR kontynuował realizację projektu pn. „System Satelitarnego Monitorowania Upraw Rolnych” (S2MUR) w Polsce. Celem projektu jest zaprojektowanie, budowa i rozwój platformy informatycznej wykorzystującej synergię danych satelitarnych, meteorologicznych, glebowych, in-situ i statystycznych w celu dostarczania informacji na temat stanu upraw rolnych na terenie całego kraju. Projekt ma wspomagać decyzje użytkowników zarówno w czasie typowego okresu wegetacyjnego, jak i w sytuacjach nadzwyczajnych, takich jak klęski naturalne powstałe na skutek niekorzystnych zjawisk atmosferycznych. W 2022 r. na realizację projektu KOWR wydatkował 2171,8 tys. zł, pochodzące z wpływów w ramach gospodarowania Zasobem WRSP.

(akta kontroli str. 5620-5622, 5626, 5643-5652, 5668-5669, 5673-5676)

Na dzień 31 grudnia 2022 r. na podstawie art. 17 ustawy o KOWR wykonywał prawa w czterech spółkach. Na koniec 2022 r. spółki: Terminal Intermodalny Bydgoszcz Emilianowo sp. z o.o. (88% udziałów w kapitale zakładowym), Jurajski AGRO FRESH Park S.A. (67% udziałów) oraz Euro-Park Ząbkowice sp. z o.o. (50%, minus jeden udział) uzyskały dodatni wynik finansowy (netto) odpowiednio: 92,8 tys. zł, 89,5 tys. zł i 51,7 tys. zł.

W dniu 16 listopada 2022 r. KOWR, ze środków ujętych w planie finansowym KOWR utworzył Rolno-Spożywczą Spółkę Inwestycyjną sp. z o.o., o kapitale zakładowym w wysokości 200 000 tys. zł. Krajowy Ośrodek nabył 200 000 udziałów (100%) o łącznej wartości nominalnej 200 000 tys. zł

(akta kontroli str. 1910-2353, 4112-4113, 4295-4296)

Krajowy Ośrodek realizując zadania określone w ustawie o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz w ustawie o kształtowaniu ustroju rolnego, w procesie rozdysponowania mienia Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa m.in. umożliwiał rolnikom indywidualnym powiększanie gospodarstw rodzinnych. Proces pozyskiwania i udostępniania przez KOWR gruntów na powiększanie gospodarstw odbywał się poprzez: przetargi na sprzedaż i dzierżawę gruntów, korzystania z prawa nabycia przysługującego dzierżawcom nieruchomości, realizację wyłączeń gruntów z większych obszarowo nieruchomości objętych umowami dzierżawy oraz nabywanie gruntów na rynku na podstawie ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego.

Według stanu na 1 stycznia 2022 r. w Zasobie WRSP znajdowało się 1 354 577 ha gruntów. W trakcie 2022 r. powierzchnia gruntów przejętych do Zasobu zmniejszyła się o 10 101 ha, w wyniku trwałego rozdysponowania (m.in. sprzedaż, nieodpłatne przekazanie), przejęcia do Zasobu WRSP arealu o powierzchni 2410 ha (głównie z przejęcia gruntów w ramach realizacji zadań wynikających z ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego) oraz wprowadzenia do Zintegrowanego Systemu Informatycznego KOWR z innych systemów, danych związanych ze zmianami geodezyjno-prawnymi oraz korektami dotyczącymi przejęcia.

W 2022 r. rozdysponowano grunty o powierzchni 13 340 ha, z tego 5003 ha sprzedano, a 8324 ha przekazano m.in. jednostkom samorządu terytorialnego, Lasom Państwowym, regionalnym zarządom gospodarki wodnej (grunty pod wodami) oraz kościelnym osobom prawnym.

W 2022 r. sprzedaż gruntów wyniosła 5003 ha (z tego 3631 ha dotyczyło gruntów rolnych, a 1372 ha gruntów nierolnych) i stanowiła 94,4% wielkości zaplanowanej do sprzedaży (5300 ha). Powierzchnia gruntów sprzedanych w 2022 r. stanowiła

103% powierzchni sprzedanej w 2021 r. (4,9 tys. ha). Przeciętna cena sprzedaży jednego hektara gruntów rolnych wyniosła 43,4 tys. zł i była o 3,8% wyższa od uzyskanej w 2021 r. (41,8 tys. zł)

Na koniec 2022 r. powierzchnia gruntów pozostających w Zasobie WRSP (1 344 476 ha) była mniejsza o 10 101 ha, tj. o 0,7%, od powierzchni Zasobu WRSP wykazanej na koniec 2021 r., z tego:

- w dzierżawie pozostawało 1 069 515 ha,
- w wieczystym użytkowaniu pozostawało 52 453 ha,
- w trwałym zarządzie było 17 380 ha,
- w innym zagospodarowaniu (w dożywotnim użytkowaniu, w bezumownym użytkowaniu, w użyczeniu) – 9735 ha,
- obce grunty (głównie grunty pod wodami) stanowiły 28 755 ha,
- do rozdysponowania pozostawało 166 636 ha, z których, według szacunków, ponad 50% nadawało się do zagospodarowania na cele rolnicze.

W 2022 r. wydzierżawiono około 36,5 tys. ha gruntów. Średnioroczny czynsz dzierżawny za grunty we wszystkich trwających w 2021 r. umowach dzierżawy wyniósł 5,7 dt pszenicy za 1 ha, natomiast przeciętna wysokość czynszu dzierżawnego za grunty rolne w zawieranych w 2022 r. umowach wyniosła równowartość 12,2 dt pszenicy.

W 2022 r. sprzedano 127 mieszkań, tj. 63,4% planowanych (199) oraz nieodpłatnie przekazano 24 mieszkania.

Średnia powierzchnia gruntów sprzedanych w 2022 r. na rzecz dotychczasowych dzierżawców wyniosła 5,3 ha, a średnia powierzchnia sprzedana na rzecz osób fizycznych wyniosła 0,92 ha.

W 2022 r. przeprowadzono ogółem 573 przetargi ograniczone na sprzedaż 1286 ha oraz 2554 przetargów na dzierżawę 30 141 ha gruntów Zasobu WRSP. W wyniku przetargów wyłoniono nabywców na 526 ha oraz dzierżawców na 25 950 ha.

(akta kontroli str. 6133-6135)

W dniu 15 września 2022 r., na podstawie art. 32a ust. 1 pkt 2 ugrnSP, KOWR nabył umową darowizny zawartą z Miastem Stołecznym Warszawa, nieruchomości niezabudowaną, położoną w Warszawie w Dzielnicy Wola, o łącznej powierzchni 4179 m² pod budowę siedziby Centrali i OT KOWR. Wydanie nieruchomości nastąpiło 12 października 2022 r. na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego.

(akta kontroli str. 2801-2802, 6206-6212)

W 2022 r. KOWR kontynuował udzielanie pożyczek ze środków uzyskanych z gospodarowania mieniem Zasobu WRSP z przeznaczeniem na finansowanie działań dotyczących skupu, przechowywania lub przetwarzania produktów rolnych, a także działań innowacyjnych i rozwojowych związanych z rozwojem w zakresie produkcji roślinnej, zwierzęcej, przetwórstwa rolno-spożywczego lub modernizacji i powiększenia gospodarstw rolnych.

Spośród 12 złożonych w 2022 r. do KOWR wniosków: dwa – pozostawiono bez rozpatrzenia, dwa – zostały wycofane przez wnioskodawców, sześć – rozpatrzono negatywnie. W 2022 r. KOWR zawarł cztery umowy o udzielenie pożyczki (z czego dwie dotyczyły wniosków złożonych w 2021 r.) i wypłacił 1007,2 tys. zł z przeznaczeniem na sfinansowanie: zakupu automatycznego robota udojowego, założenia plantacji borówki amerykańskiej i zakupu gruntów rolnych oraz maszyn rolniczych.

(akta kontroli str. 3536-3537, 5679-5680)

W 2022 r. w ramach bezzwrotnej pomocy finansowej KOWR udzielił wsparcia na łączną kwotę 16 820,7 tys. zł. Beneficjentami tego wsparcia były: gminy (14 767,5 tys. zł), kluby jeździeckie (959,8 tys. zł), stowarzyszenia i fundacje (450,9 tys. zł), spółdzielnie mieszkaniowe (381,6 tys. zł), wyższe uczelnie (125,1 tys. zł), koła gospodyń wiejskich (103,6 tys. zł) oraz ochotnicze straże pożarne (32,2 tys. zł). Środki te przeznaczone zostały m.in. na organizację: 151 przedsięwzięć o charakterze edukacyjno-kulturalnym, 43 inwestycji w zakresie budowy i remontu dróg oraz chodników, a także organizacją 30 konkursów jeździeckich.

Wprowadzone z dniem 7 lipca 2022 r. zmiany w ustawie o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa⁴⁵ rozszerzały obowiązujący zakres udzielania bezzwrotnej pomocy finansowej, bowiem zgodnie z art. 24 ust. 12 pkt 4 i 5 ww. ustawy umożliwiono wspieranie przedsięwzięć w obszarze umacniania i doskonalenia hodowli roślin uprawnych oraz hodowli zwierząt gospodarskich, ochrony środowiska, a także udzielania tej pomocy w zakresie zapobiegania pożarom, klęskom żywiołowym i innym miejscowym zagrożeniom, sportowych oraz kultury fizycznej i zdrowia publicznego na obszarach wiejskich.

Do dnia zakończenia kontroli, zarządzenie Dyrektora Generalnego KOWR w sprawie wprowadzenia „Warunków i zasad udzielania bezzwrotnej pomocy finansowej przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa⁴⁶ nie zostało dostosowane do zmienionych w trakcie roku przepisów art. 24 ugrnSP.

Pełniący obowiązki Dyrektor Kontroli Wewnętrznej w KOWR wyjaśnił m.in., że „Prace związane z wprowadzeniem zmian do Zarządzenia nr 114/2020/W Dyrektora Generalnego KOWR z dnia 23 lipca 2020 r. (...) są nadal prowadzone. Z uwagi na szeroki zakres zmian, m.in. związany ze zmianą ustawy z dnia 19.10.1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa i rozszerzeniem katalogu działań, które mogą być finansowane w ramach bezzwrotnej pomocy finansowej oraz stanowiskiem MRiRW, dotyczącym celów, w ramach których mogą być realizowane przedsięwzięcia o charakterze budowlanym, prace nad projektem zarządzenia wydłużyły się w czasie i wymagały konsultacji nowowprowadzonych zapisów z Oddziałami Terenowymi KOWR. Biuro Finansowo – Księgowe Centrali KOWR jest na końcowym etapie scalenia ostatecznego projektu zarządzenia, który następnie zostanie przekazany do uwag Biura Dyrektora Generalnego KOWR i kolejno do Biura Prawnego i Zamówień Publicznych.”

(akta kontroli str. 3484-3534, 4117-4132, 4141-4146, 4150-4154, 4492-4495, 5143, 5679)

Według stanu na 31 grudnia 2022 r. KOWR wykonywał prawa z udziałów i akcji w stosunku do 31 spółek hodowli roślin uprawnych oraz hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej, wymienionych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 lipca 2018 r. w sprawie wykazu jednoosobowych spółek hodowli roślin uprawnych lub hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej⁴⁷, z tego w:

- jednej spółce hodowli roślin,
- 13 spółkach hodowli koni,

⁴⁵ Na podstawie art. 26 ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 1370) dokonano zmian w treści art. 24 ugrnSP.

⁴⁶ Zarządzenie nr 114/2020/W Dyrektora Generalnego KOWR z dnia 23 lipca 2020 r. w sprawie wprowadzenia „Warunków i zasad udzielania bezzwrotnej pomocy finansowej przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa ze środków finansowych uzyskanych z gospodarowania mieniem Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa” dalej Zarządzenie nr 114/2020/W.

⁴⁷ Dz. U. poz. 1525, ze zm.

- 17 spółkach hodowli zwierząt.

W 2022 r. KOWR nie podwyższał kapitału zakładowego w tych spółkach.

Według danych za IV kwartał 2022 r. wykazanych w sprawozdaniach F-01, spółki uzyskały za 2022 r. łącznie zysk netto w wysokości 224 331,9 tys. zł, z tego:

- spółka hodowli roślin – 1227,4 tys. zł,
- spółki hodowli koni – 61 946,1 tys. zł,
- spółki hodowli zwierząt – 161 158,4 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2022 r. KOWR wykonywał prawa z udziałów i akcji na podstawie ukur w dziewięciu spółkach:

- Stacja Hodowli i Unasienienia Zwierząt sp. z o.o.,
- Widawa sp. z o.o.,
- Gospodarstwo Agro – Turystyczne KUTY sp. z o.o.,
- Wielkopolskie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt w Poznaniu z/s w Tulcach sp. z o.o.,
- Vitra Trade sp. z o.o.,
- Krajowa Grupa Spożywcza S.A.,
- Przedsiębiorstwo Przemysłu Ziemiaczanego „Trzemeszno” sp. z o.o.,
- „Wesoła” sp. z o.o.,
- Polgrunt sp. z o.o.

W czterech spółkach KOWR był udziałowcem większościowy (100%), a w pozostałych pięciu spółkach posiadał od 0,35% do 46% udziałów. Trzy z czterech spółek z 100% udziałem KOWR (tj. Widawa sp. z o.o., "Wesoła" sp. z o.o. oraz Polgrunt sp. z o.o.) uzyskały dodatni wynik finansowy netto, odpowiednio w wysokości: 3513,2 tys. zł, 1098,3 tys. zł i 446,3 tys. zł, a spółka Vitra Trade sp. z o.o. w likwidacji nie prowadziła działalności.

W przypadku spółek z mniejszościowym udziałem, KOWR nie dysponuje wstępnymi wynikami finansowymi na koniec 2022 r. Ponadto Krajowy Ośrodek posiadał udziały (100% akcji) w Spółce, która w 2022 r. nie prowadziła działalności (tj. TDM „Artrans” S.A. w upadłości).

Według stanu na 31 grudnia 2022 r. Krajowy Ośrodek posiadał 3 306 280 akcji Krajowej Grupy Spożywczej S.A. (dalej KGS S.A. lub Spółka), co stanowiło 0,26% udziału w strukturze akcjonariuszy. Oferta Spółki w sprawie objęcia nowej emisji akcji o łącznej cenie emisyjnej do 850 mln zł została złożona KOWR 27 października 2022 r. W KOWR powołano Zespół⁴⁸, którego zadaniem było prowadzenie negocjacji w sprawie ustalenia warunków objęcia akcji KGS S.A. oraz przedstawienie rekomendacji w sprawie decyzji o przyjęciu oferty i dalszych działań z tym związanych. W dniu 14 listopada 2022 r. Zespół zarekomendował skierowanie do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministra Aktywów Państwowych wniosku o zgodę na objęcie akcji KGS S.A. na zasadach i warunkach wynikających z założeń umowy inwestycyjnej. Wnioski w tej sprawie zostały skierowane przez Dyrektora Generalnego KOWR 14 listopada 2022 r.

---

⁴⁸ Zarządzenie z dnia 28 września 2022 r. Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa nr 177/2022/W w sprawie utworzenia Zespołu prowadzącego negocjacje w sprawie warunków objęcia akcji Krajowej Grupy Spożywczej S.A.

Krajowy Ośrodek uzyskał zgody Ministra RiRW w dniach 16 i 29 listopada 2022 r. Minister Aktywów Państwowych pismem do Dyrektora Generalnego KOWR z dnia 13 grudnia 2022 r. poinformował, że „w sprawie przedmiotowego wniosku Ministerstwo Aktywów Państwowych pozyskało opinię Prokuratury Generalnej RP (...), z której wynika, że (...) zgoda Ministra Aktywów Państwowych na objęcie przez KOWR akcji w KGS nie jest niezbędna”.

Nabycie przez KOWR akcji nastąpiło 29 grudnia 2022 r. Na mocy zawartej w tym dniu z KGS umowy KOWR nabył 256 797 583 akcji zwykłych imiennych akcji serii S⁴⁹ za kwotę 849 999,9 tys. zł, na podstawie art. 32a ust. 1 pkt 1 ugrnSP. W dniu 10 stycznia 2023 r. KOWR złożył do Sądu Rejonowego w Toruniu VII Wydziału Gospodarczego Krajowego Rejestru Sądowego – wniosek o podwyższenie kapitału zakładowego⁵⁰. Do dnia zakończenia kontroli KOWR nie uzyskał informacji o wpisie do rejestru przedsiębiorców. Wraz z wpisem do rejestru udział Krajowego Ośrodka w KGS S.A. wzrosł z 0,26% do 16,75%.

(akta kontroli str. 3462-3465, 4109-4114, 4289, 4678-5103)

W 2022 r. KOWR nabył części przedsiębiorstw upadłych z sektora rolno-spożywczego, w trybie art. 32a ust. 1 ugrnSP, na podstawie którego Krajowy Ośrodek za zgodą Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wydaną na uzasadniony wniosek Dyrektora Generalnego KOWR może nabywać nieruchomości lub ich części oraz przedsiębiorstwa lub zorganizowane części przedsiębiorstw w rozumieniu Kodeksu cywilnego na własność Skarbu Państwa. W dniu 28 czerwca 2022 r., Dyrektor Generalny KOWR, wystąpił do Ministra RiRW z wnioskami w sprawie nabycia określonych nieruchomości oraz maszyn i urządzeń przedsiębiorstw, z tego jeden dotyczył spółki *King Fruit sp. z o.o. w upadłości*, a drugi spółki *Roja sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej*. Minister RiRW⁵¹ wyraził zgodę na ich zakup w piśmie z dnia 6 lipca 2022 r.

W powyższych wnioskach wskazano m.in., że zgodnie z opinią Prokuratury Generalnej RP „KOWR nabywa (...) mienie po cenie nie wyższej niż rynkowa. Wycena (czy to sporządzona na zlecenie syndyka czy komornika bądź zarządcę, a zweryfikowana przez KOWR bądź zlecona przez KOWR czy też właściwego ministra ds. rozwoju wsi), wyznacza górną granicę ceny, po jakiej KOWR może nabyć określone mienie”. Wskazano również, że:

- operaty szacunkowe sporządzone na zlecenie syndyka na potrzeby zbycia przedmiotowych nieruchomości utraciły swoją ważność i KOWR zlecił rzeczoznawcy majątkowemu sporządzenie operatów szacunkowych dla nabywanych składników majątkowych,
- odpłatne nabycie zorganizowanej części przedsiębiorstwa nie może nastąpić po cenie wyższej niż wartość rynkowa (art. 32a ust 2 w związku z art. 30 ugrnSP).

⁴⁹ O wartości nominalnej 1 PLN (jeden złoty 00/100) każda, po cenie emisyjnej 3,31 PLN za każdą akcję.

⁵⁰ Zgodnie z art. 441 § 4 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1467, ze zm.) podwyższenie kapitału zakładowego następuje z chwilą wpisania do rejestru.

⁵¹ Zgodę na zakup części przedsiębiorstwa *King Fruit sp. z o.o. w upadłości* stanowiło pismo Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (znak: DNI.mr.073.113.2022), a zgodę na zakup części przedsiębiorstwa *Roja sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej* stanowiło pismo Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (znak: DNI.mr.073.112.2022).

Całkowity koszt zakupu przez KOWR składników majątkowych przedsiębiorstwa *Roja sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej* wyniósł 38 925,3 tys. zł i był zgodny z wartością wynikającą z operatów szacunkowych sporządzonych na potrzeby KOWR. Na podstawie umowy z 16 listopada 2022 r. pomiędzy Skarbem Państwa reprezentowanym przez dyrektora OT KOWR w Łodzi a Syndykiem masy upadłości stanowiącej majątek przedsiębiorstwa *Roja sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej*, KOWR nabył nieruchomości za kwotę 34 217 tys. zł i linie produkcyjne znajdujące się na tych nieruchomościach za kwotę 4708,3 tys. zł.

W dniu 16 listopada 2022 r. KOWR dokonał zakupu masy upadłości stanowiącej majątek przedsiębiorstwa *King Fruit sp. z o.o. w upadłości* za łączną kwotę 28 958,8 tys. zł. Przedmiotem zakupu były nieruchomości oraz maszyny i urządzenia (tj. linia wstępna sortowania, maszyny sortującej do czereśni śliwek, cztery linie pakerskie, agregat prądotwórczego) oraz inne wyposażenie ruchomego obiektu. Wartość poszczególnych składników majątkowych była równa lub niższa od wartości rynkowej wynikającej z wyceny sporządzonej na zlecenie KOWR.

(akta kontroli str. 4234-4264, 5701-6120)

Ponadto, na podstawie art. 5 ust. 5 ugrnSP, KOWR wykonywał prawa z udziałów spółki Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „Invest-Park” sp. z o.o., w której na dzień 31 grudnia 2022 r. posiadał 19% udziałów.

(akta kontroli str. 4112)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planów finansowych w 2022 r. przez KOWR i Zasób WRSP oraz pozytywnie ocenia realizację zadań finansowanych z udziałem środków Unii Europejskiej.

Wykonanie planu przychodów i kosztów oraz realizacja programów współfinansowanych ze środków z budżetu Unii Europejskiej umożliwiły wykonanie zadań ustawowych KOWR i Zasobu WRSP. Badanie próby należności przeterminowanych KOWR i ZWRSP nie wykazało nieprawidłowości. Prawidłowo realizowano plan przychodów oraz gospodarowano wolnymi środkami KOWR i ZWRSP. Postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w ramach planu finansowego ZWRSP przeprowadzono zgodnie z zasadami określonymi w przepisach ustawowych oraz procedurami wewnętrznymi. Wykorzystane dotacje rozliczono rzetelnie, a niewykorzystane środki zwrócono terminowo do budżetu państwa. Na podstawie badania 9,2% zrealizowanych wydatków na zadania finansowane z udziałem środków z budżetu Unii Europejskiej stwierdzono, że osiągnięto cele prowadzonej działalności i uzyskano efekty rzeczowe.

OBSZAR

2. Sprawozdawczość

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania następujących sprawozdań⁵²:

- z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na 2022 rok, planu finansowego agencji wykonawczej (Rb-40) dla KOWR, za IV kwartał 2022 r.,
- z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na 2022 rok, planu finansowego agencji wykonawczej (Rb-40) dla Zasobu WRSP, za IV kwartał 2022 r.,
- z wykonania planu dochodów i wydatków agencji wykonawczej (Rb-35) dla KOWR, za IV kwartał 2022 r.,
- z wykonania planu dochodów i wydatków agencji wykonawczej (Rb-35) dla Zasobu WRSP, za IV kwartał 2022 r.,
- z wykonania planu finansowego w układzie zadaniowym (Rb-BZ2), za 2022 r. dla KOWR,
- z wykonania planu finansowego w układzie zadaniowym (Rb-BZ2), za 2022 r. dla Zasobu WRSP,
- o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N), za IV kwartał 2022 r.,
- o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z), za IV kwartał 2022 r.

Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych Centrali były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej Centrali KOWR. W wyniku analizy procedur kontroli zarządczej stosowanych w KOWR ustalono, że w sposób racjonalny zapewniono prawidłowe sporządzenie sprawozdań. Skontrolowane sprawozdania zostały sporządzone w terminie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Sprawozdania zostały sporządzone prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym, merytorycznym oraz w terminach wynikających z rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej, w zakresie operacji finansowych i w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych Centrali były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej Centrali KOWR i ZWRSP.

(akta kontroli str. 4465-4466, 4492-4502, 5530-5552)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sprawozdania budżetowe (roczne i za IV kwartał 2022 r.) oraz sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r. Sprawozdania zostały sporządzone prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym, merytorycznym oraz w terminach wynikających z rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej, w zakresie operacji finansowych i w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych Centrali były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej Centrali KOWR i ZWRSP.

V. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

⁵² Badaniom podlegały: sprawozdania budżetowe Rb-40 za IV kwartał 2022 r. dla KOWR i Zasobu WRSP z dnia 22 lutego 2023 r., sprawozdania budżetowe Rb-35 za IV kwartał 2022 r. dla KOWR i Zasobu WRSP z dnia 22 lutego 2023 r., sprawozdania roczne Rb-BZ2 dla KOWR i Zasobu WRSP z dnia 10 marca 2023 r., sprawozdanie Rb-N za IV kwartał 2022 r. i sprawozdanie Rb-Z za IV kwartał 2022 r. z dnia 21 lutego 2023 r.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁵³ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 14 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, 24 kwietnia 2023 r.

Kontrolerzy
Małgorzata Czuchryta
Główny specjalista kp.

/-/

Aldona Kostrzewa
Główny specjalista kp.

/-/

Małgorzata Grzegorzcyk
Starszy inspektor kp.

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Rolnictwa
i Rozwoju Wsi
p. o. Dyrektor
Marek Adamiak

/-/

---

⁵³ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.

